Τὸ φύλλον δραχ. 2,50 καὶ διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν δραχ. 5

ΗΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Ἐγκεκριμένον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας —Ἐγκύκλιος ἀρ. 30, ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1932—
ὡς ἐλεύθερον ἀνάγνωσμα δι' ὅλα ἐν γένει τὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησία δραχμὲς 100. Ἐξάμηνη δραχ. 55. Τρίμηνη δραχ. 30.
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αἰγύπτου γρόσια διατιμ. 50, Ἀμερικῆς δολλάρια 3.— Ἀγγλίας καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἄλλων Κρατῶν σελλίνια 10.
Ἑξάμηνοι καὶ Τρίμηνοι ἀναλόγως

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩι 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οἱουδήποτε μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ὁδὸς Εὐριπίδου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βαρβάκειον.

Περίοδος Β'.—Τόμος 42ος — *Ἀθῆναι, 18 Μαΐου 1935* — *Ἔτος 57ον.—Ἀριθ. 25*

ΦΙΛΛΑΝΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η ΑΣΤΡΟΜΑΤΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ (*)

Ἦταν μιὰ παγωμένη χειμωνιάτικη νύχτα. Στὸν οὐρανὸ ἔλαμπαν ἄστρα καὶ στὴ γῆ τὸ χιόνι ἀντιφέγγιζε ἀπ' τὸ βόρειο σέλας. Ὁ γέρο-Λάπωνας ὁδηγοῦσε τὸν τάρανδό του πάνω στὰ ἔρημα βουνά, καὶ πίσω του ἀκολουθοῦσε ἡ γριά του μὲ τὸν δικό της.

Ὁ γέρος γύριζε κάθε τόσο νὰ βλέπη τὴ γριά, ποὺ καθόταν μονάχη στὸ μικρό της ἔλκυθρο, γιατὶ οἱ τάρανδοι δὲ μποροῦν νὰ τραβήξουν πάνω ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπο. Στὰ γόνατά της κρατοῦσε τὸ μωρό της, ἕνα κοριτσάκι τυλιγμένο σὲ ζεστὴ προβιὰ ταράνδου, μὰ δὲν μποροῦσε νὰ ὁδηγήση καλά, γιατὶ τὸ μικρὸ τὴν ἐμπόδιζε.

Φτάσανε στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ κι' ἀπὸ κεῖ πέρνανε τὸν κατήφορο, ὅταν ἀπαντήσανε ἕνα κοπάδι ἀπὸ σαράντα-πενήντα λύκους, ποὺ βγήκανε νὰ κυνηγήσουν ταράνδους. Δὲν εἶχανε βρεῖ γιὰ τὴν ὥρα καὶ πήρανε καταπόδι τὸ γέρα Λάπωνα καὶ τὴ γριά.

Οἱ τάρανδοι, σὰν εἶδανε τοὺς λύκους νὰ σιμώνουν, ροβολήσανε τὴν πλαγιὰ μ' ὅση δύναμη εἶχαν τὰ πόδια τους Ὁ Λάπωνας κι' ἡ γριά του, συνηθισμένοι, κρατιόνταν γερὰ στὸ κάθισμά τους, μὰ σὲ μιὰ στιγμὴ ἡ γυναῖκα ἄφησε τὸ παιδὶ καὶ τῆς ἔπεσε στὸ χιόνι. Τοῦ κάκου ἔβαλε τὶς φωνὲς γιὰ νὰ κρατήση τὸ ζῶο της. Ὁ τάρανδος ἤξερε πὼς τὸν κυνηγοῦσαν πεινασμένοι λύκοι. Στήλωσε τ' αὐτιά του κι' ἔτρεχε ἀκόμα πιὸ γρήγορα. Σὲ λίγο τάρανδοι κι' ἔλκυθρα βρισκόνταν πολὺ πέρα ἀπὸ κεῖ ποὺ ἔπεσε τὸ κοριτσάκι.

Εἶχε μείνει ἐκεῖ, πάνω στὸ χιόνι, τυλιγμένο μὲ τὴν προβιά, καὶ κοιτοῦσε τ' ἀστέρια, Οἱ λύκοι τὸ φτάσανε, πρὶν αὐτὸ προφτάση νὰ κουνήση τὰ χέρια του ἢ τὰ πόδια του. Δὲν ἔκλαιγε, κοιτοῦσε μονάχα τοὺς λύκους Μὰ τὰ ἀθῶα ματάκια τοῦ μωροῦ εἶχαν περίεργη δύναμη. Τὰ πεινασμένα θεριὰ δὲν χυμήξανε πάνω του, οὔτε τὸ ἄγγιξαν καθόλου Τὸ κοιτάξανε μιὰ στιγμὴ σαστισμένα κι' ὕστερα πάλι ἔτρεξαν νὰ προφτάσουν τὰ ἔλκυθρα,

Τὸ μικρὸ ἔμεινε τώρα μονάχο του στὴ χειμωνιάτικη νύχτα, στὰ ἔρημα, χιονισμένα βουνά. Κοιτοῦσε τ' ἀστέρια καὶ τὸ κοιτοῦσαν κι' αὐτά, σὰν νὰ λυπόνταν τὸ ἀνυπεράσπιστο κοριτσάκι. Κι' ἡ μικρὴ θὰ πέθαινε ἀπ' τὸ κρύο, ἂν ὁ Θεὸς δὲν τῆς ἔστελνε κάποιον ταξιδιώτη. Ἦταν ἕνας Φιλλανδὸς ἄποικος ἀπ' τὸ Ἴναρι. Γύριζε ἀπ' τὸ Βάτζαν τῆς Νορβηγίας μὲ ἁλάτι κι' ἀλεύρι. Εἶδε τὸ κοριτσάκι, τὸ σήκωσε καὶ τὸ πῆρε στὸ ἔλκυθρό του.

*
* *

Τὸ ἄλλο πρωΐ ὁ χωριάτης ἔφτασε στὸ σπίτι του. Ἔμπασε ἀμέσως τὸ παιδὶ καὶ τὸ δεῖξε τῆς γυναίκας του.

— Μᾶς τὸ στέλνει ὁ Θεός, Λίζα, τῆς εἶπε.

Καὶ τῆς διηγήθηκε πῶς τὄχε βρῆ.

«— Μᾶς τὸ στέλνει ὁ Θεός, Λίζα!» (Σελ. 289, στ. γ'.)

Ἡ γυναίκα ξετύλιξε τὸ κοριτσάκι, καὶ τοῦδωσε νὰ πιῆ γάλα ζεστό.

— Θᾶσαι παιδί μας, τοῦλεγε. Ὁ Σόρσα θᾶναι πατέρας σου κι' ἐγὼ μάννα σου. Ὁ Σίμου, ὁ Πάλτε κι' ὁ Μάτε θὰ χαροῦν ποὺ θᾶχουν μιὰ ἀδελφούλα, ἀφοῦ ἐγὼ δὲν ἔχω κορίτσι. Μπορεῖ καὶ νᾶσαι βαφτισμένο.

— Δὲν τὸ πιστεύω, γυναίκα, τῆς εἶπε ὁ Σόρσα. Στὴ Λαπωνία οἱ ἐκκλησίες πέφτουν πολὺ μακριὰ καὶ

(*) Τὸ ἀριστούργημα αὐτὸ τοῦ φιλλανδοῦ Ζ. Τοπέλιους τὸ ἀναδημοσιεύω ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «Ἠχὼ τῆς Ἑλλάδος». Μόνο μιὰ ἐλαφρὰ διασκευὴ ἔκαμα στὴν ὡραία μετάφραση, γιὰ νὰ ταιριάση πιὸ πολὺ σὲ παιδικὸ περιοδικό.—*Σ. τ. Δ.*

μιὰ φορὰ στὰ τόσα χρόνια μαζεύουν ὅλα τὰβάφτιστα τοῦ χωριοῦ καὶ τὰ στέλνουν στὴν ἐκκλησιά. Καλὰ θὰ κάναμε νὰ τὸ πᾶμε σήμερα στὸν παπᾶ.

Ἡ γυναίκα συμφώνησε καὶ μάλιστα ἔδωσε στὸ μικρὸ τὄνομά της. Μὰ ὁ παπᾶς κοίταξε τὰ ζωηρὰ σὰν ἀστέρια μάτια τοῦ κοριτσιοῦ κι' εἶπε γιὰ χωρατό:

—Ἀστρομάτα ἔπρεπε νὰ σὲ βγάλουνε σένα, ὄχι Λίζα.

Τὸ «Ἀστρομάτα» τῆς ἔμεινε, καὶ σὲ λίγο ὅλη ἡ γειτονιὰ τὴ φώναζε μὲ τὸ παρατσούκλι αὐτό.

Τὸ κοριτσάκι μεγάλωνε κοντὰ στὰ τρία θετά του ἀδέρφια καὶ γινόταν λυγερὸ κι' ἀδύνατο, ὅσο τἀδέρφια της ἦταν παχουλὰ καὶ δυνατά. Εἶχε μαῦρα μαλλιὰ καὶ καστανὰ μάτια, ὅπως ὅλοι οἱ Λάπωνες, μὰ ἐκεῖ ποὺ τ' ἄλλα Λαπωνόπουλα εἶναι ἄγρια καὶ πεισματάρικα, ἡ Ἀστρομάτα ἦταν πάντα ἥμερη καὶ καλόβολη. Τἀδερφάκια ἦταν πολὺ ἀγαπημένα, μόνο ποὺ τἀγόρια πιάνονταν κάπου κάπου ἀπ' τὰ μαλλιά, ἔτσι, νὰ ποῦμε, γιὰ ποικιλία...

Ἡ Ἀστρομάτα δὲν εἶχε κλείσει ἀκόμα τὰ τρία, ὅταν ἡ θετή της μητέρα πρόσεξε κάτι περίεργο. Τὰ μάτια τῆς μικρῆς εἶχαν μιὰ δύναμη ποὺ τίποτα δὲν μποροῦσε νὰ τῆς ἀντισταθῇ. Ἅμα τἀγόρια τὴν πειράζανε, αὐτὴ δὲ μιλοῦσε, δὲν τραβιόταν: τὰ κοιτοῦσε μονάχα, κι' αὐτὰ, ἀμέσως, ἡσύχαζαν κι' ἔκαναν ὅ,τι τοὺς περνοῦσε γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσουν. Ἡ μαύρη γάτα δὲν μποροῦσε νὰ τὴν κοιτάξῃ. Ὁ Κέττοο, τὸ σκυλάκι, σταματοῦσε τὸ γαύγισμά του, μόλις ἡ Ἀστρομάτα κάρφωνε πάνω του τὰ μάτια της. Ἡ μητέρα ἐνόμιζε πὼς τὰ μάτια αὐτὰ γυαλίζανε στὸ σκοτάδι καί, μιὰ μέρα, ποὺ ὁ κόσμος χαλοῦσε ἔξω ἀπ' τὸ δυνατὸ χιόνι, ἡ Ἀστρομάτα ξεπρόβαλε στὴ σκάλα, κι' ἀμέσως ἡ χιονοθύελλα σταμάτησε.

Ἡ γυναίκα τἀγαποῦσε τὸ κοριτσάκι, μὰ αὐτὴ ἡ ματιά του δὲν τῆς ἄρεσε.

— Μὴ μὲ κοιτᾶς ἔτσι, τῆς ἔλεγε κάπου-κάπου. Κάνεις σὰ νὰ θέλῃς, νὰ μὲ τρυπήσῃς μὲ τὰ μάτια σου.

Ἡ Ἀστρομάτα χαμήλωνε τὰ μάτια της, μὰ δὲν καταλάβαινε τίποτα. Ἔβλεπε μόνο πὼς ἡ μητέρα της στενοχωριόταν.

Μιὰ μέρα,—ἡ μικρούλα εἶχε πιὰ κλείσει τὰ τρία—ἡ γυναίκα ἔγνεθε κι' ὁ νοῦς της πήγαινε στὸν ἄντρα της, ποὖχε ξαναπάει ταξίδι. Θυμήθηκε πὼς τὸ ἄλογο εἶχε χάσει τἀριστερό του πέταλο. Σὲ μιὰ γωνιά, ἡ Ἀστρομάτα εἶχε καβαλλήσει ἕνα πάγκο κι' ἔκανε τάχα πὼς κρατάει τὰ γκέμια τοῦ ἀλόγου. Κι' ἄξαφνα εἶπε τοῦ πάγκου:

—Ἡ μάννα μου λέει, πὼς ἔχασες τἀριστερό σου πέταλο.

Ἡ γυναίκα σταμάτησε τὸ γνέσιμο καὶ ρώτησε:

— Ποῦ τὸ ξέρεις;

— Τὸ εἶδα, τῆς εἶπε τὸ κοριτσάκι.

Ἡ γυναίκα δὲν ἔδειξε τίποτα, μὰ πρόσεχε ἀκόμα περισσότερο τὴ μικρή. Ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες, κάποιος ξένος ἔμεινε τὴ νύχτα στὸ σπίτι, καὶ τὸ ἄλλο πρωῒ ἡ γυναίκα εἶδε πὼς εἶχε χαθεῖ ἕνα χρυσὸ δαχτυλίδι. Φαντάστηκε πὼς τὄχε κλέψει ὁ ξένος. Ἔψαξε ὅλα τὰ ροῦχα του, μὰ δὲν τὸ βρῆκε πουθενά. Ἡ Ἀστρομάτα, μόλις ξύπνησε, κοίταξε ξαφνιασμένη τὸν ξένο καὶ εἶπε:

—Ἔχει στὸ στόμα του ἕνα χρυσὸ δαχτυλίδι.

Τοῦ τὸ βρῆκαν καὶ τὸν διώξανε μὲ τὶς κλωτσιές, μὰ καὶ πάλι ἡ γυναῖκα ἔκαμε πὼς δὲν εἶχε προσέξει τίποτα.

Μετὰ λίγες μέρες, ὁ Πάλτε ἀρρώστησε κι' ὁ παπᾶς, ποὺ ἦταν καὶ γιατρός, ἦρθε νὰ τὸν δῇ. Ἡ μητέρα εἶχε δυὸ σολωμούς, ἕνα μεγάλο κι' ἕνα μικρό. Καὶ συλλογιζότανε:

— Ποιὸν νὰ δώσω τοῦ παπᾶ; Τὸν μεγάλο ἢ τὸν μικρό; Ὁ μικρὸς θὰ τοῦ φτάνῃ.

Σὲ μιὰ γωνιὰ ἡ Ἀστρομάτα εἶχε πάρει στὰ γόνατά της μιὰ πατσαβούρα, ποὺ παράσταινε τάχα τὸ ἄρρωστο παιδί. Κοντά της εἶχε μιὰ σκούπα καὶ τὴ ρωτοῦσε:

— Τὸ μικρὸ σολωμὸ νὰ σοῦ δώσω ἢ τὸν μεγάλο; Ὁ μικρὸς θὰ σοῦ φτάνῃ, νομίζω.

Ἡ γυναίκα ἄκουσε τὸ λόγια τοῦ κοριτσιοῦ, καὶ μόλις ὁ παπᾶς ἔφυγε, δὲν κρατήθηκε καὶ φώναξε τῆς Ἀστρομάτας:

— Τώρα τὸ βλέπω πὼς σοῦχουνε ρίξει μάγια. Δὲ θὰ μὲ ξανακοιτάξῃς μ' αὐτὰ τὰ μάτια, μάγισσα! Θὰ σὲ κλείσω κάτω στὸ κελλάρι. Θὰ βγαίνῃς γιὰ φαῒ μιὰ φορὰ τὴ μέρα καὶ πάλι θὰ σοῦ δένω τὰ μάτια, νὰ μὴ στραβοκοιτᾶς τὸν κόσμο. Θὰ μείνῃς ἐκεῖ, ὡς ποὺ νὰ λυθοῦν τὰ μάγια.

Τὄπε καὶ τὄκαμε. Ἔκλεισε τὴν Ἀστρομάτα στὸ σκοτεινὸ κελλάρι, καὶ τῆς ἔδινε μονάχα νὰ τρώῃ, νὰ ντύνεται κι' ἕνα στρῶμα νὰ κοιμᾶται, γιὰ νὰ μὴν κρυώνῃ.

Ὁ χωριάτης ἔλειπε ὅταν κλείσανε τὴν Ἀστρομάτα. Τῆς μικρῆς δὲν τῆς ἄρεσε αὐτό, μὰ βρῆκε ἀμέσως συντροφιά: ἕνα χοντρὸ ξύλο, μιὰ σπασμένη στάμνα, δυὸ κούτσουρα καὶ μιὰ μποτίλλια χωρὶς λαιμό. Τὸ ξύλο ἦταν ὁ πατέρας, ἡ στάμνα ἡ μητέρα, τὰ κούτσουρα κι' ἡ μποτίλλια τἀδέρφια της. Τὰ εἶχε βάλει ὅλα σὲ μιὰ παλιὰ κόφα, ἐκτὸς ἀπ' τὸ ξύλο. Τοὺς τραγουδοῦσε καὶ τὰ ποντίκια τοῦ κελλαριοῦ τὴν ἀκούγανε.

*
* *

Ἡ γυναῖκα τοῦ χωριάτη εἶχε μιὰ γειτόνισσα ποὺ τὴ λέγανε Μούρα. Μιὰ χειμωνιάτικη νυχτιὰ οἱ δυὸ γυναῖκες κουβεντιάζανε γιὰ τὰ μάγια τῶν Λαπώνων. Ἡ μητέρα ἔπλεκε μάλλινα γάντια, ὁ Σίμου ἔπαιζε μὲ κάτι δεκάρες, ὁ Πάλτε ἔσπαζε κάποιο τοῦβλο κι' ὁ Μάτε εἶχε δέσει ἕνα σπάγγο στὸ ποδάρι τῆς γάτας. Τότε ἀκούσανε τὴν Ἀστρομάτα νὰ τραγουδᾷ ἀπ' τὸ κελλάρι, νανουρίζοντας μιὰ κουβαρίστρα:

Ἡ μάννα μου πλέκει μαλλί
κι' ὁ ἀδερφός μου παίζει,
τὶς πεντάρες του μετρᾷ
δίπλα στὸ τραπέζι.
Ἕνα τοῦβλο ἔχει ὁ Πάλτε
καὶ τὴ γάτα δένει ὁ Μάτε,
κι' ἀπὸ πάνω τὸ φεγγάρι
μὲ κοιτᾷ μέσ' στὸ κελλάρι.

— Μὰ τί τραγουδάει ἡ μικρὴ ἐκεῖ κάτω; ρώτησε ἡ Μούρα.

— Νανουρίζει τὰ παιχνιδάκια της σὲ μιὰ κόφα, τῆς κάνει ἡ μητέρα.

— Καὶ ποῦ βλέπει τί κάνουμε μεῖς ἐδῶ; ξαναρώτησε ἡ Μούρα. Καὶ τὸ φεγγάρι ποὺ τὸ βλέπει, ἀφοῦ εἶναι εἶναι κλεισμένη;

— Πάω νὰ χάσω τὸ μυαλό μου, εἶπε ἡ μητέρα. Στενοχωριέμαι γι' αὐτὸ τὸ κορίτσι, γιατὶ τοὖχουνε κάνει μάγια.

— Ξέρω πῶς νὰ λυθοῦνε, τῆς λέει ἡ κακιὰ γειτόνισσα. Δέσ' της τὰ μάτια μ' ἑφτὰ μαντήλια καὶ κλεῖσε τὴ χαραμάδα τοῦ κελλαριοῦ μ' ἑφτὰ χαλιά.

Ἡ Λίζα πῆγε στὸ κελλάρι, ἔδεσε τὰ μάτια τῆς Ἀστρομάτας μ' ἑφτὰ μαντήλια κι' ὕστερα ἔκλεισε τὴ χαραμάδα μ' ἑφτὰ χαλιά. Μὰ σὲ λίγο φάνηκε ἕνα λαμπρὸ βόρειο σέλας κι' ἔπειτα κι' ἄλλο ἕνα.

Κι' ἀπὸ κάτω ξανακούστηκε ἡ φωνὴ τῆς Ἀστρομάτας:

Κόκκινες ἀχτῖδες δυὸ
βγήκανε στὸν οὐρανό·
Καὶ τ' ἀστέρια μοῦ μιλᾶνε
καὶ μοῦ λὲν πὼς μ' ἀγαπᾶνε.

— Μὰ ἄκου την! φώναξε ἡ Μούρα. Βλέπει τἀστέρια! Ποτέ μου δὲν ξανάδα τέτοιο πρᾶμμα. Ἕνα μονάχα σοῦ μένει νὰ κάμῃς. Σκάψε στὸ κελλάρι ἕνα λάκκο, ἑφτὰ ὀργυιὲς βάθος, βάλε τὴ μάγισσα μέσα καὶ γέμισε τὸ λάκκο μὲ ἄμμο.

—Ὄχι, εἶπε ἡ μητέρα. Ἡ μικρὴ δὲ μοῦφταιξε σὲ τίποτα καὶ δὲ θέλω νὰ θυμώσῃ ὁ ἄντρας μου, ὅταν ἔρθῃ.

— Καλά! Δός μου την ἐμένα νὰ τὴν πάω στὴ Λαπωνία.

— Μὰ μὴ τῆς κάμῃς κακό...

— Καὶ τί κακὸ θὲς νὰ τῆς κάμω; Θὰ τὴν ξαναπάω στὸν τόπο της.

Ἡ Μούρα πῆρε τὸ κοριτσάκι, τὸ τύλιξε μὲ προβιὰ ταράνδου καὶ τὸ πῆγε στὸ βουνό. Ἐκεῖ τὸ ἄφησε καὶ εἶπε:

— Αὐτὸν τὸ λόγο ἔδωσα. Τὸ πῆγα στὸν τόπο του. Ἀπ' τὸ χιόνι ἦρθε, στὸ χιόνι τἀφήνω.

Ἡ Ἀστρομάτα κοιτοῦσε τὸν οὐρανὸ καὶ τἀδέρφια της τἀστέρια τὴν κοιτούσανε κι' αὐτὰ μὲ συμπόνια. Τὰ μάτια τῆς μικρῆς ἀστράψανε ἀκόμα δυνατώτερα, τρυπήσανε τὰ οὐράνια καὶ φτάσανε ὡς τὸν Παράδεισο, καὶ τὸ κοριτσάκι ἔβλεπε τἀγγελούδια νὰ πηγαινοέρχουνται κοντὰ στὸ Θεό.

*
* *

Τὸ ἄλλο πρωῒ, ὁ χωριάτης ξαναγύρισε σπίτι του. Φίλησε τὴ γυναίκα του, τίναξε τὸ χιόνι ἀπ' τὰ μαῦρα του γένεια καὶ ρώτησε πὼς ἦταν τὰ παιδιά του. Ἡ γυναίκα του τοῦ εἶπε πὼς ὁ Πάλτε εἶχε βγάλει ἴλαρά, μὰ πὼς τώρα εἶχε γίνει καλά, καὶ πὼς ὁ Σίμου κι' ὁ Μάτε ἦταν μιὰ χαρά.

(Τὸ τέλος στὸ ἐρχόμενο)

ΑΠ' ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΗ ΜΟΥ

ΚΟΡΗ ΜΟΥ, ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΚΟΣΜΟ Σ' ΕΧΩ ΦΕΡΕΙ...

Κόρη μου, σὲ ποιὸν κόσμο σ' ἔχω φέρει;
Θὲ νἄβρῃς τὴ χαρά, μικρή μου, ἐδῶ;..
Ἄχ, νὰ μποροῦσε μαγικὸ ἕνα χέρι
Τὸ ριζικό σου νἄφηνε νὰ ἰδῶ...

Μιὰ μυστικὴ πορτούλα νἄχε ἀνοίξει
Νὰ βρῶ—πόσο ἡ καρδιά μου τὸ ποθεῖ
Σὰν τί ἡ Ζωὴ ἑτοιμάζεται νὰ δείξῃ
Σὲ σέ, ποὺ στὸ κατώφλι ἔχεις σταθεῖ..

Καὶ στέκεις μ' ἁπλωμένα τὰ δυὸ χέ-
[ρια
Θωρώντας μὲ τὰ μάτια ἐκστατικὰ
Γῆ, θάλασσα, οὐρανό, φεγγάρι, ἀστέρια
Κι' ὅλα ζητᾶς νὰ τ' ἀγκαλιάσῃς στορ-
[γικά.

Μικρούλα μου, μονάχη μου ἂν μπο-
[ροῦσα
Τὴ Μοῖρα σου στὰ χέρια νὰ κρατῶ
Πόσο γερά, θὲ νὰ σφυρηλατοῦσα
Γιὰ Σένα ἕνα πανώριο ριζικό.

Θὰ τοὖβαζα μ' ἀτίμητη χλαμύδα
Θὰ τὄντυνα, μ' ἀσήμια, καὶ χρυσά,
Στὰ μάτια του θὲ νἄφεγγε ἡ ἐλπίδα
Στὰ χείλια του γελάκια περισσά

Μέσα στὸ κρινοδάχτυλο του χέρι
Θὰ τοὖδινα ἕνα σκῆπτρο νὰ κρατῇ
Θὰ φύτευα στὸ μέτωπο ἕνα ἀστέρι
Τῆς Ζωῆς σου νὰ φωτίζῃ τὸ στρατί...

ΛΙΛΑ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ

ΤΑ ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΝΑΗΣ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

Γ'.

Μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες διασκεδάσεις τῆς Δανάης, ὅταν πήγαινε ἀπ' τὸ πρωῒ στῆς κυρίας Μακαρόνα, ἦταν νὰ κάνῃ «Ἱπποδρόμιο». Ἄλογα γιὰ νὰ τρέχουν δὲν εἶχε βέβαια· εἶχε ὅμως ἕνα γυμνασμένο σκύλο, τὸ Μπόμπ, ποὺ στὴν ἀνάγκη ἔκανε καὶ τὸ ἄλογο· καὶ γιὰ καβαλλάρισσες κουβαλοῦσε ἀπ' τὸ σπίτι της τὴν κούκλα της Ἐμμελίνα καὶ τὴν ἀρκουδίτσα της Τίντυ. Διευθύντρια τοῦ Ἱπποδρομίου, θιασαρχίνα, γυμνάστρια, κλόουν, καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλετε ἦταν ἡ Δανάη ἡ ἴδια, ποὺ ντυνόταν, γιὰ

κάθε περίσταση, κι' ἰδιαίτερη στολή, καμωμένη ἀπὸ ἀποφόρια καὶ μεταξωτὰ πολύχρωμα κουρέλια τῆς κυρίας Μακαρόνα. Αὐτὰ ἡ Δανάη, μὲ μεγάλη ἐπιδεξιότητα, τὰ συναρμολογοῦσε, τὰ ἔκανε στὸ σῶμα της, καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια ἦταν χαριτωμένη πότε μὲ τὸ σκοῦφο τοῦ παλιάτσου καὶ πότε μὲ τὴν περικεφαλαία, τοῦ στρατηγοῦ (γιατί, καθὼς θὰ ἰδοῦμε, ὡς καὶ στρατιωτικὰ γυμνάσια ἔκανε στὸ Ἱπποδρόμιό της).

Γιὰ τὶς παραστάσεις, συγύριζε μιὰ γωνιὰ τῆς σάλας. Ἐκεῖ ἔστηνε τὴν ἐξέδρα—ἕνα μικρὸ ἄστρωτο ντιβάνι, ποὺ τὸ σκέπαζε μὲ χαλί—ἕνα μεγάλο παραβάν, γιὰ νὰ κρύβεται ἀπὸ πίσω ὅταν ἄλλαζε στολή, κι' ἕνα μικρὸ μαυροπίνακα ὅπου ἔγραφε μὲ κιμωλία—καὶ μὲ πολλές, ἀλίμονο! ἀνορθογραφίες—τὸ πρόγραμμα. Παραδείγματος χάρη:

«Ἀπογεματινὴ παράστασης ὥρα δίο ὸς τρὶς μετὰ μεσημβρήαν. Διάφορα γημνάσια τοῦ Διασίμου Μπόμ. Βραδηνὶ δὲν ἔχι».

Δὲν ἔμενε τώρα παρὰ νὰ μαζευθῇ ὁ κόσμος, τὸ κοινόν. Καὶ «κόσμος»

ἦταν ἡ κυρία Μακαρόνα, ἡ καμαριέρα της ἡ Φλώρα, καὶ καμμιὰ κυρία γειτόνισσα, ἂν τύχαινε. Ὅσο γιὰ τὴν Παρδαλή, στὴν ἀρχὴ καθόταν κι' αὐτὴ στὸ μαξιλάρι της· στὸ τέλος ὅμως φοβόταν κι' ἔτρεχε νὰ κρυφτῇ. Κι' αὐτὸ συνήθως ὅταν ἔβλεπε τὸ Μπὸμπ νὰ τρυπᾷ τὸ στεφάνι καὶ νὰ ἐξορμᾷ σὰν τρελλός,

Στὸ στεφάνι αὐτό, ποὺ τὸ κρατοῦσε ἡ Δανάη, ἀνεβασμένη στὴν ἐξέδρα, ἦταν τεντωμένο ἕνα χαρτί. Στὴν πλάτη του ὁ Μπὸμπ εἶχε τὴ Τίντυ δεμένη μὲ σπάγους, ποὺ ἔμοιαζε ἔτσι σὰν καβαλλάρισσα. Ἡ Δανάη ἔδινε τὸ πρόσταγμα, ὁ σκύλος ἔπαιρνε φόρα καί, καθὼς ἔβρισκε μπροστά του τὸ στεφάνι, ἔσχιζε τὸ χαρτὶ μὲ τὴ μούρη του κι' ἔβγαινε ἀπὸ τἄλλο μέρος, ἐξακολουθώντας νὰ τρέχῃ μὲ δυνατὰ γαυγίσματα χαρᾶς. Τότε ποὺ λέτε ἡ Παρδαλὴ τὄβαζε στὰ πόδια περίφοβη. Κι' αὐτὸ ἔκανε τὸν «κόσμο» νὰ γελᾷ ἀκόμα περισσότερο μὲ τὸ γύμνασμα.

(Ἀκολουθεῖ) **Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ**

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΦΑΚΙΡΗ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ EUDOXIE DUPUIS

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

Ὁ μικρὸς ξαπλωνόταν ὑπάκουα στὸ πρόχειρο στρῶμα του καὶ περίμενε τὸν ὕπνο, ποὺ συχνὰ ἀργοῦσε νἄρθῃ, μὰ ὡστόσο πάντα ἐρχόταν καὶ τὸν κοίμιζε ὥς τὰ πρῶτα φέγγη τῆς αὐγῆς, ἐνῶ ὁ φακίρης ἔμενε γονατιστὸς σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ ἢ προσευχόταν ἢ ἦταν βυθισμένος σ' ἔκσταση.

Τὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς ὁδοιπορίας τους ὁ Κοττεσούπρυα ἀπόφευγε αὐτὰ τὰ χάνια. Φοβόταν μήπως τοὺς καταδίωκαν καὶ τοὺς ἔπιαναν ἂν τοὺς ἔβρισκαν ἐκεῖ. Πολλὲς φορὲς ὁ Ντάρλι, ὅταν τύχαινε νὰ περνοῦν ἀπὸ κανένα ἄδεντρο μέρος, ὅπου τίποτε δὲν ἔκρυβε τὸν ὁρίζοντα, ἔβλεπε τὸ φακίρη νὰ κοιτάζῃ μακριὰ μ' ἀνήσυχη ματιὰ καὶ νὰ ψάχνῃ μήπως διακρίνῃ πουθενὰ κανένα καβαλλάρη ὡπλισμένο, νὰ ἔρχεται καλπάζοντας κατὰ πάνω τους. Τὶς ἡμέρες ποὺ ἦταν ἔτσι φοβισμένος, ὁ Κοττεσούπρυα γύρευε καταφύγιο σὲ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς μικρὲς παγόδες ποὺ στὶς Ἰνδίες τὶς συναντάει κανεὶς κάθε ἑκατὸ βήματα καὶ ποὺ θεωροῦνται γιὰ «ἀπαραβίαστα ἄσυλα». Πάντοτε ἔβρισκαν ἐκεῖ καλὴ ὑποδοχὴ καὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τροφὴ ποὺ τοὺς ἔδιναν, τοὺς προμήθευαν καὶ τὸ ρύζι ποὺ τοὺς χρειαζόταν γιὰ τὴ συντήρησή τους τῆς ἡμέρες τῆς ὁδοιπορίας τους. Ὡστόσο καὶ ἐδῶ, μονάχα μὲ νοήματα ἐξηγοῦσε ὁ φακίρης στὸ βραχμάνο τῆς παγόδας αὐτὸ ποὺ ἤθελε, καὶ ἐκεῖνος συνειθισμένος στὴ βουβὴ αὐτὴ γλῶσσα, ποὺ χρησιμοποιοῦν ὅλοι οἱ φακίρηδες, καταλάβαινε ἀμέσως τί σήμαιναν τὰ νοήματά του καὶ μὲ μεγάλη προθυμία ἐκτελοῦσε τὴν παράκλησή του.

Ὕστερα, ὁ γέρος φακίρης κι' ὁ μικρός του σύντροφος, ξανάρχιζαν τὸ δρόμο τους καὶ ἡ πορεία τους συνεχιζόταν μὲ τὴν ἴδια μονοτονία. Σπάνια νὰ τύχαινε κάτι ποὺ νὰ τὴ διακόψῃ. Καμμιὰ φορὰ μονάχα τύχαινε νὰ συναντήσουν κανένα περιπλανώμενο φακίρη, κουρελῆ κι' ἀμίλητον σὰν τὸν Κοττεσούπρυα. Ὁ ἕνας ἔρριχνε στὸν ἄλλον μιὰ ἀδιάφορη ματιὰ καὶ προσπερνοῦσαν χωρὶς ν' ἀνταλλάξουν οὔτε μιὰ λέξη οὔτε ἕνα χαιρετισμό.

Ἄλλες φορὲς πάλι συναντοῦσαν τίποτε φτωχοὺς γεωργοὺς ἢ ὑφαντὲς ἢ σιδεράδες ποὺ πήγαιναν στὴ δουλειά τους. Κανένα ποὺ ἔπλεκε καλάθια μπρὸς στὴν πόρτα τῆς ἀχυρένιας καλύβας του ἐνῶ γύρω του ἔπαιζαν μισόγυμνα καὶ ξυπόλυτα ἕνα τσοῦρμο παιδιά. Καμμιὰ φορὰ ἀκόμη ἀπαντοῦσαν καὶ κανένα καραβάνι: ἐμπόρους ἀνεβασμένους σὲ ἐλέφαντες καὶ ἀκολουθούμενους ἀπὸ μιὰ μακριὰ σειρὰ γκαμήλες ἢ μουλάρια ποὺ κουβαλοῦσαν μουσελίνες ἀπὸ τὸ Μασουλιπατὰμ ἢ τσίτια ἀπὸ τὸ Ποντιτσέρυ καὶ πήγαιναν νὰ τἀλλάξουν μὲ διαμάντια ἀπὸ τὴ Γολκόνδη, μὲ ὑφάσματα ἀπὸ τὴν Κασμίρη καὶ μὲ πολύτιμα ἀρώματα.

Μὰ καὶ τὰ δάση ἀπ' ὅπου περνοῦσαν ἦταν γεμάτα ζωὴ καὶ κίνηση. Ἕνα πλῆθος μαϊμούδες κρέμονταν ἀπὸ τὰ κλαδιὰ τῶν δέντρων καὶ λικνίζονταν κρεμασμένες ἀπ' τὴν οὐρά τους. Κοίταζαν τοὺς δυὸ ὁδοιπόρους ποὺ περνοῦσαν καὶ ζάρωναν τὰ μοῦτρα τους, κάνοντας τόσο ἀστεῖες γκριμάτσες ποὺ ὁ Ντάρλι, ἂν εἶχε περισσότερο κέφι, θὰ εἶχε ξελιγωθεῖ στὰ γέλια. Τοὺς μορφασμούς τους τοὺς συνώδευαν καὶ μὲ μικρὲς κραυγές, ὡσὰν νὰ συζητοῦσαν μεταξύ τους, καὶ νὰ ἔκαναν τὶς κρίσεις τους. Ἀνάμεσα στὰ δένδρα ξεπρόβαιναν συχνὰ ζαρκάδια, ἐλάφια, ἀγριογούρουνα. Ἄπειρα πουλιὰ κάθε λογῆς, πολύχρωμοι παπαγάλοι, γαλαζοπράσινα τρυγόνια, κοτσύφια κατάμαυρα καὶ γυαλιστερά, κουρουκοὺ μὲ λαμπρὰ φτερὰ χρυσὰ καὶ πράσινα, γέμιζαν τὸν ἀέρα μὲ τὰ κελαϊδήματά τους, καὶ μὲ τὶς φωνές τους. Φραγκόκοτες, ἰνδιάνοι, φασιανοὶ ἀργυρόχρυσοι, ἔφευγαν τρέχοντας ἀπὸ μπροστά τους, ἐνῶ τὰ παγώνια ἔσερναν στὴ γῆ τὴν ὑπέροχη οὐρά τους ποὺ ἔμοιαζε μὲ χιλιοπλούμιστο βασιλικὸ μανδύα.

Ἀνάμεσα σ' ὅλα αὐτὰ τὰ πλάσματα ποὺ συναντοῦσαν σὲ κάθε βῆμα τους, ἦταν καὶ ὡρισμένα ποὺ ὁ Ντάρλι δὲν μποροῦσε νἀντικρύσῃ χωρὶς νὰ νοιώσῃ τὸ αἷμα του νὰ παγώνῃ ἀπὸ τὸ φόβο, μὰ σπάνια τύχαινε νὰ φανερωθοῦν μπροστά τους. Ποῦ καὶ ποῦ τύχαινε νὰ διακρίνουν ἀνάμεσα ἀπ' τὶς φυλλωσιὲς ἕνα λεπτὸ καὶ μακρουλὸ κεφάλι, μὲ μιὰ γλῶσσα μακριὰ καὶ σχιστὴ στὴ μέση, καὶ τὸ ὁλοστρόγγυλο κορμὶ τυλιγμένο στριφογυριστὰ γύρω ἀπὸ τὸ κλαδὶ ἑνὸς δένδρου, τόσο ὅμοιο, ποὺ ἦταν δύσκολο κανεὶς νὰ ξεχωρίσῃ ποιὸ ἦταν τὸ κλαδὶ καὶ ποιὸ τ' κορμί. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ Κοττεσούπρυα ἄπλωνε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ραβδάκι ποὺ κρατοῦσε στὸ χέρι του, καὶ εὐθὺς τὸ ὅ,τι κι' ἂν ἦταν, εἴτε κόμπρα, εἴτε ὀχιά, χάνονταν ἀπὸ μπροστά τους. Ἄκουγαν τὸ σύρσιμό του ἀνάμεσα στὰ ψηλὰ χόρτα, καὶ δὲν τὸ ξανάβλεπαν πιά. Τὸ ραβδάκι τοῦ φακίρη φαινόταν πὼς εἶχε μαγικὴ δύναμη, μὰ πραγματικὰ ἡ δύναμή της αὐτὴ ὀφείλονταν στὸ ὅτι ἦταν ἀλλειμένη μὲ κάποια οὐσία, ποὺ τὰ φίδια δὲν μποροῦσαν νὰ ὑποφέρουν οὔτε ἀπὸ μακριὰ τὴ μυρουδιά της.

Ὅσο γιὰ τὶς τίγρεις καὶ τἄλλα ἄγρια θηρία, τοὺς πάνθηρες καὶ τὶς λεοπαρδάλεις, αὐτὰ ἔχουν τὰ λημέρια τους στὸ βάθος τῆς ζούγκλας, μέσα στὸ ἄγριο παρθένο δάσος ἀπ' ὅπου δὲν βγαίνουν σχεδὸν ποτὲ ὅσο ὁ ἥλιος βρίσκεται ἀκόμη στὸν ὁρίζοντα. Τὴν νύχτα τὰ ἐμποδίζει κανεὶς νὰ πλησιάσουν, ἀνάβοντας μεγάλες φωτιές, γιατὶ ἡ ζωηρὴ λάμψη τῆς φλόγας προκαλεῖ ἀπερίγραπτο τρόμο σὲ ὅλα τὰ θηρία.

Παρ' ὅλο ποὺ ὁ Ντάρλι ἦταν γερὸ παιδὶ καὶ ἄντεχε σὲ πορεῖες καὶ σὲ κόπους, παρ' ὅλο ποὺ ὁ φακίρης φρόντιζε νὰ τοῦ κρατεῖ ἀκμαῖες τὶς δυνάμεις του μὲ τὸ φάρμακο ποὺ τοῦ ἔδινε τακτικά, ὡστόσο τώρα καὶ μιὰ βδομάδα ποὺ ἔκανε πάνω ἀπὸ δεκαπέντε εἴκοσι χιλιόμετρα τὴν ἡμέρα, ὁ μικρὸς ἔνοιωθε τὶς δυνάμεις του νὰ ἐξασθενοῦν ὅλο καὶ περισσότερο. Δὲν ἦταν τόσο ἡ σωματικὴ κούραση ποὺ τὸν ἐξαντλοῦσε, ὅσο τὸν ξενεύριζε ἡ ἀπόλυτη σιωπὴ ποὺ ἐπίμονα κρατοῦσε ὁ φακίρης ἀναγκάζοντάς τον καὶ αὐτὸν νὰ μένῃ ἀμίλητος. Ἔτσι λοιπόν, θὰ περνοῦσαν ὅλο τὸ Ἰνδουστάν, χωρὶς ν' ἀνοίξῃ καθόλου τὸ στόμα του ὁ φακίρης καὶ νὰ τοῦ πῇ αὐτὰ ποὺ τόσο λαχταροῦσε νὰ μάθῃ; Πολλὲς φορὲς τοῦ ἐρχόταν νὰ τοῦ τὴν κάνῃ ὁ ἴδιος αὐτὴ τὴν ἐρώτηση· μὰ ὁ σύνιροφός του εἶχε τόσο στυγνὸ ὕφος, ποὺ τοῦ Ντάρλι τοῦ κοβόταν ἡ λαλιὰ προτοῦ ἀνοίξῃ τὸ στόμα του.

Ἄλλες φορὲς πάλι, ὅταν ἔβλεπε ἀπὸ μακρυὰ τὰ καραβάνια ποὺ τραβοῦσαν κατὰ τὸ νοτιά, τὸν ἔπιανε μιὰ ἀκράτητη ἐπιθυμία νὰ φύγῃ κρυφὰ ἀπὸ τὸν φακίρη καὶ νὰ πάῃ μαζί τους. Θὰ κρυβόταν κάπου, μέσα σὲ κανένα μεγάλο δέμα, ἢ ἀνάμεσα στὸ φορτίο μιᾶς γκαμήλας καὶ δὲν θὰ φανερωνόταν παρὰ τὴν ἄλλη μέρα, ὅταν θὰ βρίσκονταν κιόλας ἀρκετὰ μακριά, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν πιὰ νὰ τὸν δώσουν πίσω στὸν σύντροφό του.

Τὰ βράδυα μάλιστα, ὅταν τύχαινε νὰ σταθμεύσῃ κοντά τους κανένα καραβάνι καὶ ἔβλεπε τοὺς ταξιδιώτες νὰ στήνουν τὶς τέντες τους καὶ νὰ ἑτοιμάζονται νὰ περάσουν τὴ βραδυά τους σὲ κανένα σύδεντρο, παρακάτω ἀπ' ἐκεῖ ποὺ θὰ διενυκτέρευαν καὶ αὐτοί, ἔνοιωθε τὴν καρδιά του νὰ πάλλῃ δυνατὰ ἀπὸ συγκίνηση καὶ ταραχή. Μὲ τὸ μυαλό του κατέστρωνε κάθε λογῆς σχέδια φυγῆς: θὰ περίμενε τὰ ξημερώματα τὴν ὥρα ποὺ τὸ καραβάνι θὰ ξεκινοῦσε νὰ φύγῃ, θὰ χωνόταν ἀπαρατήρητος ἀνάμεσα στὶς γκαμήλες, θὰ πηδοῦσε στὴ ράχη τῆς πρώτης ποὺ θὰ ἔβρισκε βολικὴ καὶ θὰ τρύπωνε ἀνάμεσα στὰ δέματα καὶ στὰ κιβώτια ποὺ θὰ ἦταν φορτωμένα στὴ ράχη της. Βασιζόταν στὴν εὐκινησία του καὶ στὴν ἐπιτηδειότητά του γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ σχέδιό του, μὰ τὴ στιγμὴ ποὺ ἦταν ἕτοιμος νὰ τὸ βάλῃ σ' ἐνέργεια, κάποια ἀκατανίκητη δύναμη τὸν κρατοῦσε· ἂν ἐγκατέλειπε τὸν Κοττεσούπρυα, ἔχανε γιὰ πάντα κάθε ἐλπίδα νὰ μάθῃ καμμιὰ μέρα τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του. Ὁ φακίρης φαινόταν πὼς τὸ ἤξερε· πιθανὸν νὰ εἶχε γνωρίσει καὶ τὴν οἰκογένειά του. Ποιὸς ξέρει ἂν ὥς τὸ τέλος δὲν ἀποφάσιζε νὰ τοῦ φανερώσῃ τὸ μυστήριο τῆς καταγωγῆς του; Ὕστερα κι' αὐτὸς δὲν ἤξερε τί, μὰ αἰσθανόταν κάτι τὸ ἀκαθόριστο νὰ τὸν συνδέῃ μὲ τὸν φακίρη.

(Ἀκολουθεῖ) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

«Ἕνας φτωχὸς Ἰνδὸς ἔπλεκε καλάθια μπρὸς στὴν πόρτα τῆς ἀχυρένιας καλύβας του». (Σελ. 292, στ. γ'.)

ΤΟ ΜΠΑΛΛΟΝΙ ΚΙ' Η ΚΑΡΑΚΑΞΑ Ἢ ΜΙΑ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΛΕΙΑ

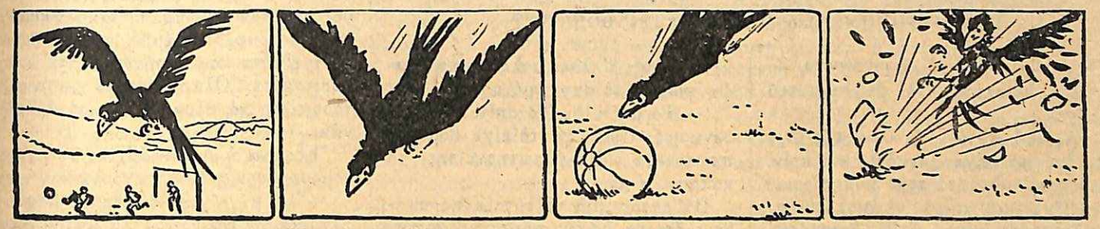

Ἀστεία ἱστορία σὲ τέσσερις εἰκόνες χωρὶς λόγια.

ΧΙΛΙΑ ΜΥΡΙΑ

ΚΑΛΟΣ ΓΙΑΤΡΟΣ

Ἕνας ἡλικιωμένος κύριος πῆγε σ' ἕνα γιατρὸ καὶ τοῦ εἶπε πὼς δὲν αἰσθανόταν πολὺ καλὰ τὸν ἑαυτό του. Εἶχε ἄσθμα. πονοκέφαλο, ἀνορεξία, ἀδυναμία, ἐξάντληση...

— Μὴν προχωρεῖτε! τὸν ἔκοψε ὁ γιατρός. Εἶναι ἀπὸ τὸ κάπνισμα. Κόψτε το, νὰ γίνετε ἀμέσως καλά.

— Μά... δὲν καπνίζω! ψιθύρισε ὁ ἄρρωστος.

Ὁ γιατρὸς δὲν τἄχασε.

— Τότε θὰ εἶναι ἀπ' τὸ πιοτό, εἶπε. Κόψτε τὸ κρασί, τὸ οὔζο, κάθε σπίρτο, καὶ θὰ γίνετε ἀμέσως καλά.

— Μά, γιατρέ μου... ἐγὼ δὲν πίνω παρὰ νερό! εἶπε ὁ ἄρρωστος.

— Ἔ, τότε θὰ κάνετε γλέντια, ξενύχτια. Αὐτὰ δὲν εἶναι γιὰ τὴν ἡλικία σας. Κόψτε τα νὰ γίνετε ἀμέσως καλά.

— Μά, γιατρέ μου... ἐγὼ κοιμᾶμαι ἀπ' τὶς ὀχτώ!

Ἐδῶ ὁ γιατρὸς σήκωσε τοὺς ὤμους του, σταύρωσε τὰ χέρια καὶ σχεδὸν μὲ θυμὸ φώναξε:

— Ὥστε σεῖς δὲν ἔχετε κανένα ἐλάττωμα; Πολὺ κακὸ αὐτό! Ἂν εἴχατε τουλάχιστο ἕνα, θὰ σᾶς ἔλεγα νὰ τὸ κόψετε καὶ θὰ γινόσαστε καλά. Τώρα... τί νὰ σᾶς κάμω; Πηγαίνετε κι' ὁ Θεὸς νὰ σᾶς γιατρέψῃ!

Ο ΑΝΑΝΙΑΣ

Ο ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΣΤΡΟ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ MARGUERITE BOURGET

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

Ποῦ βρισκόταν τὸ ἄνοιγμα τοῦ φράχτη;

Ἄ, νά! Αὐτὸ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀρτέμιδας τὸ εἶχε ξαναδεῖ καὶ πρίν, καθὼς κι' αὐτὰ τὰ τρία κυπαρίσσια. Δὲν εἶχε πιὰ παρὰ ν' ἀκολουθήση τὴ δεντροστοιχία, καὶ θὰ βρισκόταν στὸ φράχτη.

Τούτη τὴ φορά, μισότρελλη καθὼς ἦταν ἀπὸ τὸ φόβο της, χώθηκε μέσα στὴ φραγὴ χωρὶς νὰ προσέξη καθόλου. Τὰ ἀγκάθια χάραξαν μακρυὲς κόκκινες γρατζουνιὲς στὸ λαιμό της καὶ στὰ πόδια της, τὸ φόρεμά της σχίστηκε, τὰ μαλλιά της τραβήχτηκαν ἀγρια. Ὤ, πόσο πονοῦσε! Μὰ ὥς ποὺ νὰ αἰσθανθῆ καλὰ-καλὰ τὸν πόνο, εἶχε κιόλας περάσει τὸ φράχτη, καὶ μόλις στάθηκε στὰ πόδια της ξανάρχισε νὰ τρέχη.

Στὸ δρόμο τὸ φωτισμένο ἀπ' τὸ φεγγάρι, μὲ τὰ ξέπλεκα μαλλιά της σκορπισμένα στοὺς ὤμους της, ἡ μικρούλα ἔμοιαζε σὰν νεράϊδα, σὰν ξωτικιά, φαινόταν πὼς πετοῦσε κι' ὄχι πὼς ἔτρεχε. Μὲ σφιγμένα δόντια, μὲ γυρμένο κεφάλι, τραβοῦσε ὁλόϊσα μπροστά της, χωρὶς ἄλλη σκέψη παρὰ πῶς νὰ κερδίση ἀπόσταση.

Μὰ δὲν μπορεῖ νὰ τρέχη κανεὶς ἔτσι σὰν τρελλός, ὧρες ὁλόκληρες. Τὸ δυστυχισμένο κοριτσάκι ἄρχισε πιὰ νὰ κουράζεται. Ἡ καρδιά της κτυποῦσε τόσο, ποὺ τῆς φαινόταν ὅτι θὰ ἔσπαζε, τὸ στόμα της εἶχε στεγνώσει κι' ὁ λαιμός της πονοῦσε ἀπὸ τὴν τρεχάλα. Μηχανικὰ ἀναρωτιόταν μ' ἀγωνία:

— Ποῦ νὰ κρυφτῶ; Ποῦ νὰ τρυπώσω;

Τότε, ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδιᾶς της, ἀνέβηκε ἡ ἐπίκληση ἐκείνη, ποὺ ἔρχεται αὐθόρμητη στὰ χείλη ὅλων τῶν ἀπελπισμένων στὶς στιγμὲς τῆς ἀπόγνωσής τους:

— Θεέ μου, λυπήσου με!

Ἔξαφνα στὸ στρίψιμο τοῦ ἔρημου δρόμου, διέκρινε ἕνα σπίτι, μιὰ ὡραία μεγάλη βίλλα μὲ φωτισμένα παράθυρα.

Ἡ Μαρία-Ρόζα δὲν ἤξερε πιὰ καλὰ-καλὰ τί ἔκανε. Ὡστόσο στὸ ἀντίκρυσμα τῆς βίλλας, μιὰ ξαφνικὴ λάμψη φώτισε τὸ σκοτισμένο μυαλό της:

— Τὸ σπίτι!.. Τὸ σπίτι τῶν Σβέσεγκαμ! Πῶς δὲν τὸ εἶχε θυμηθεῖ πρωτύτερα; Νὰ ἡ σωτηρία της, τὸ καταφύγιό της,

Βάζοντας μιὰ τελευταία προσπάθεια, ἔτρεξε ὥς τὴν πόρτα κι' ἄρχισε νὰ τραβάη τὸ κουδούνι σὰν τρελλή, Ὤ, Θεέ μου, γιατὶ δὲν ἔρχονται νὰ τῆς ἀνοίξουν; Ἄ, ἡ πόρτα ἀνοίγει μὲ ἠλεκτρισμὸ ἀπὸ μέσα... Ἡ Μαρία-Ρόζα πέρασε τὸ περιβόλι κι' ἀνέβηκε τρικλίζοντας τὰ σκαλάκια τῆς εἰσόδου,

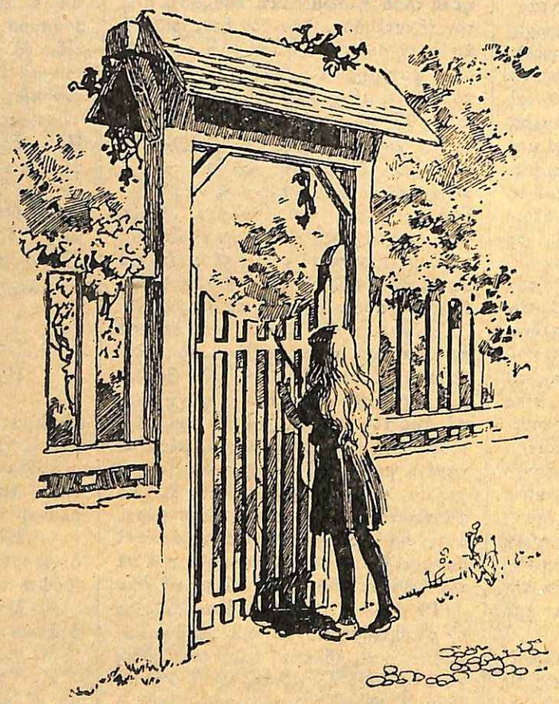

«Ἡ Μαρία Ρόζα ἄρχισε νὰ χτυπάη τὸ κουδούνι σὰν τρελλὴ»
(Σελ. 294, στ. β')

—Ἐγὼ εἶμαι! Ἐγὼ εἶμαι! βρῆκε ἀκόμη τὴ δύναμη νὰ πῆ.

Κι' ὕστερα σωριάστηκε ἀναίσθητη στὸ διάδρομο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

«Κινηματογραφικὴ ἑταιρεία Ἀτλάντικ»

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἡ Ἐδὶθ κι' ἡ Λίλιαν κάθονταν στὸ σαλονάκι τῆς βίλλας.

Ἡ Ἐδὶθ ἔπαιζε στὸ πιάνο ἕνα ἀργὸ βάλς κι' ἡ Λίλιαν ἀκολουθοῦσε τὸ ρυθμὸ τῆς μουσικῆς, χορεύοντας ἐλαφρὰ καὶ παίρνοντας χαριτωμένες πόζες μὲ μιὰ ἐσάρπα ποὺ κρατοῦσε στὰ χέρια της. Οἱ μαμμάδες, στὸ βάθος ἀπὸ ἕνα καναπέ, παρακολουθοῦσαν μὲ τρυφερὸ βλέμμα τὴ χαριτωμένη εἰκόνα ποὺ σχημάτιζαν τὰ δυὸ κοριτσάκια. Ὅλα ἦταν τόσο γαλήνια, τόσο εἰρηνικὰ μέσα στὸ μικρὸ σαλονάκι.

Ἔξαφνα ἡ Λίλιαν ἄρχισε νὰ σιγανομουρμουρίζη ἕνα τραγουδάκι.

—Ὤ, μή, ὄχι αὐτό, ἔκανε παρακλητικὰ ἡ Ἐδὶθ ποὺ τὰ μάτια της εἶχαν κιόλας πλημμυρίσει ἀπὸ δάκρυα. Ἦταν τὸ ἀγαπημένο τραγουδάκι τῆς Μαρίας-Ρόζας, καὶ δὲν μπορῶ νὰ τ' ἀκούω!

Γιὰ νὰ κάνη τὴ Λίλιαν νὰ πάψη ἔβαλε πάλι τὰ χέρια της στὸ πιάνο, ἕτοιμη ν' ἀρχίση ἕνα καινούργιο κομμάτι. Ἔξαφνα ἀκούστηκε τὸ κουδούνι τῆς ἐξώπορτας. Ἕνα κουδούνισμα δυνατό, ἐπίμονο, ξετρελλαμένο.

Ἡ Ἐδὶθ ἔμεινε μὲ τὰ χέρια μετέωρα πάνω στὸ πιάνο κι' ἡ Λίλιαν ἄφησε τὴν ἐσάρπα της νὰ πέση. Καὶ τὶς δυὸ τὶς εἶχε ξαφνιάσει τὸ ἀσυνήθιστο ἐκεῖνο κουδούνισμα.

— Ποιὸς μπορεῖ νὰ εἶναι τέτοια ὥρα; ἔκανε ἡ λαίδη Σβέσεγκαμ μὲ μιὰ ἀόριστη ἀνησυχία.

Τὰ παιδιὰ πρόσεξαν ν' ἀκούσουν. Ἕνα βῆμα βιαστικὸ ἔκανε τὴν ἄμμο τοῦ κήπου νὰ τρίζη. Ἡ πόρτα τοῦ διαδρόμου ἄνοιξε κι' ὕστερα ἀκούστηκε μιὰ ἀδύνατη φωνίτσα, μισοπνιγμένη, νὰ λέη: «Ἐγὼ εἶμαι! Ἐγὼ εἶμαι!»

— Θεέ μου. ἔκανε ἡ Ἐδὶθ, ποὺ εἶχε χλωμιάσει ξαφνικά. Θεέ μου, θὰ ἔλεγε κανείς...

Δίχως νὰ τελειώση τὴ φράση της, ὥρμησε ἔξω ἀπ' τὸ σαλόνι ἀκολουθούμενη ἀπὸ τὴ Λίλιαν. Μόλις ὅμως ἄνοιξαν τὴν πόρτα, στάθηκαν κι' οἱ δυὸ μαρμαρωμένες ἀπ' τὴν ἔκπληξη.

Στὴ μέση τοῦ διαδρόμου, πεσμένο σὰν λουλούδι ποὺ τὸ πῆρε τὸ δρεπάνι τοῦ θεριστῆ, κοίτονταν ἀναίσθητο ἕνα κοριτσάκι, ἕνα κορίτσι ντυμένο μ' ἕνα κουρελιασμένο φόρεμα, καταλασπωμένο, ξεμαλλιασμένο, μὲ τὰ γυμνά του χέρια γεμάτα γρατζουνιές. Κι' ὅμως ἀδίστακτα κι' οἱ δυὸ μικρούλες γνώρισαν ἀμέσως ποιὸ ἦταν τὸ ἀξιολύπητο αὐτὸ πλάσμα, ποὺ τὸ πρόσωπό του κρυβόταν σχεδὸν ὅλο ἀπὸ τὰ λυμένα του ξανθὰ μαλλιά:

— Μαμμά, φώναξε ἡ Ἐδὶθ. Μαμμά, ἡ Μαρία-Ρόζα!

Ναὶ ἦταν στ' ἀλήθεια ἡ χαριτωμένη, ἡ πεταχτὴ Μαρία Ρόζα τοῦ παλιοῦ καιροῦ, αὐτὸ τὸ δυστυχισμένο πλάσμα ποὺ ἔσκυβε ἀπὸ πάνω του ἡ λαίδη Σβέσεγκαμ. Πῶς εἶχε φθάσει ὥς ἐδῶ; Τί φρικτὲς περιπέτειες εἶχε περάσει, γιὰ νὰ ξαναγυρίση πίσω σὲ τέτοια χάλια; Οὔτε ἡ λαίδη Σβέσεγκαμ, οὔτε ἡ φίλη της, δὲν ἔχασαν τὸν καιρό τους μ' αὐτὲς τὶς ἀπορίες. Σήκωσαν μόνο προσεκτικὰ τὴν ἀναίσθητη μικρούλα καὶ τὴ μετέφεραν στὸ σαλονάκι.

Ἐκεῖ, περιτριγυρισμένη ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἀγαπημένα της πρόσωπα, ὕστερα ἀπὸ μύριες περιποιήσεις, συνῆλθε ἐπιτέλους ἡ Μαρία-Ρόζα. Στὴν ἀρχή, γιὰ ἀρκετὴ ὥρα, ἔδειχνε σὰν νὰ μὴν καταλάβαινε ποῦ βρισκόταν. Οἱ συγκινήσεις κι' οἱ περιπέτειες ποὺ πέρασε ὅλη αὐτὴ, τὴ φοβερὴ ἡμέρα, ἦταν φαίνεται πάρα πολὺ δυνατὲς γιὰ τὸ παιδικὸ μυαλουδάκι της. Ἔμενε καθισμένη στὴν ἄκρη τοῦ καναπέ, βουβή, σὰν ἀποβλακωμένη, κοιτάζοντας ἕνα γύρω μὲ θλιμμένα μάτια, ποὺ φαίνονταν σὰν νὰ μὴ μποροῦσαν νὰ σχηματίσουν καμμιὰ ἐντύπωση. Καὶ γιὰ κείνους ποὺ γνώριζαν τὰ ζωηρά, τὰ χαρούμενα μάτια τῆς Μαρίας-Ρόζας, ἡ τωρινή τους ὄψη ἦταν κάτι τὸ τραγικό.

Ἔξαφνα κοίταξε τὴν Ἐδὶθ σὰν νὰ τὴν ἔβλεπε γιὰ πρώτη φορά, ὕστερα ἔρριξε μιὰ ὅμοια ματιὰ στὴ Λίλιαν. Φάνηκε σὰν νὰ καταλάβαινε πὼς βρισκόταν ἐπιτέλους ἀνάμεσα σὲ φίλους, ὕστερα ἀπὸ πόσους κινδύνους, ὕστερα ἀπὸ πόσες ἀποτυχίες... Ἕνας σπασμὸς τὴν τάραξε ὁλόκληρη, καὶ ἄρχισε νὰ κλαίη μὲ λυγμούς.

— Ὤ, ἂν ξέρατε... ἔκανε μέσ' στὰ κλάμματά της.

Αὐτὰ τὰ δυὸ λόγια ἔδειχναν τέτοια ἀπόγνωση, ὥστε ἡ Λίλιαν κι' ἡ Ἐδὶθ κοιτάχτηκαν κατατραγμένες. Μὰ ἡ λαίδη Σβέσεγκαμ κατάλαβε πὼς δὲν ἔπρεπε ν' ἀφήση τὴ μικρούλα νὰ μιλήση τὸ ἴδιο βράδυ Ὕστερα ἀπὸ τέτοιο μεγάλο κλονισμὸ τὸ δυστυχισμένο κοριτσάκι εἶχε ἀπόλυτη ἀνάγκη ἀπὸ ἡσυχία καὶ ἀπὸ ἀνάπαυση. Γι' αὐτὸ ἀφοῦ τῆς ἔδωσε νὰ πιῆ λίγο ζουμί, ποὺ τὸ παιδὶ τὸ κατάπιε σχεδὸν ἀσυναίσθητα, ἡ λαίδη Σβέσεγκαμ ἀνέβασε τὴ Μαρία-Ρόζα στὴν κάμαρα τῆς ἴδιας τῆς Ἐδὶθ, τὴν ξάπλωσε στὸ κρεβάτι της καὶ τὴ νανούρισε μὲ γλυκόλογα. Θυμόταν πὼς καὶ τὸ δικό της κοριτσάκι εἶχε ὑποφέρει, εἶχε κλάψει, εἶχε βρεθεῖ ὁλομόναχο(*). Καὶ τῆς φαινόταν πὼς ξανάβλεπε τὴν Ἐδὶθ της, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθὼς προσπαθοῦσε νὰ παρηγορήση μὲ μητρικὰ λόγια τὴν ἔρημη μικρούλα. Καὶ τὸ κοριτσάκι, φωλιασμένο στὴν ἀγκαλιά της, ἀποκοιμήθηκε ἐπιτέλους, ἐνῶ τὸ σῶμα της τιναζόταν ἀκόμη ἀπὸ τοὺς λυγμούς.

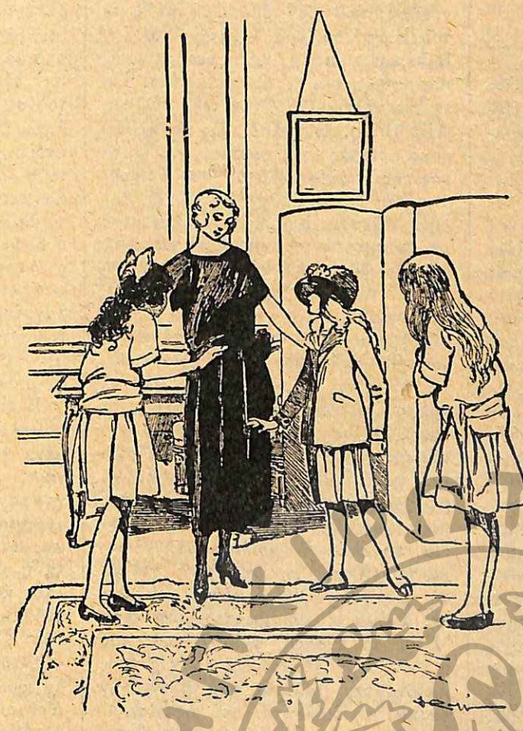

«— Εἶσαι τρέλλα, Μαρία-Ρόζα! εἶπε ἡ Λίλιαν...»

***

Τὸ ἄλλο πρωὶ ἡ Ἐδὶθ κι' ἡ Λίλιαν, ποὺ ἀπ' τὴν ἀνησυχία καὶ τὴν ταραχὴ τοὺς εἶχαν ξυπνήσει ἀπ' τὰ ξημερώματα, ἔκαναν βόλτες γύρω ἀπὸ τὴν κάμαρα τῆς Μαρίας Ρόζας περιμένοντάς την νὰ ξυπνήση, γιὰ νὰ μάθουν τί τῆς εἶχε συμβεῖ μετὰ τὴν ἐξαφάνισή της ἀπὸ τὸ Ναβάϊγ. Οἱ δυὸ μαμμάδες δὲν εἶχαν μικρότερη ἀνησυχία κι' ἀνυπομονησία. Καταλάβαιναν πὼς ἡ Μαρία Ρόζα θὰ εἶχε νὰ τοὺς πῆ πολλὰ καὶ φοβερὰ πράγματα. Μὰ σκέπτονταν πὼς πρῶτα ἀπ' ὅλα τὸ παιδὶ αὐτὸ εἶχε ἀπόλυτη ἀνάγκη ἀπὸ ἀνάπαυση κι' ἔπρεπε νὰ τὴν ἀφήσουν νὰ κοιμηθῆ ὅσο ἤθελε. Χθὲς τὸ βράδυ εἶχε φανεῖ τόσο ἐξαντλημένη, ὥστε μόνο ὁ ὕπνος μποροῦσε νὰ τὴν ξεκουράση καὶ νὰ τὴν κάνη νὰ συνέλθη κάπως.

Ἐπιτέλους ἡ Ἐδὶθ εἶπε πὼς τῆς φάνηκε πὼς ἀπὸ μέσα ἀπ' τὴν κάμαρα ἡ Μαρία Ρόζα φώναξε τὸ ὄνομα τῆς μητέρας της.

Ἡ λαίδη Σβέσεγκαμ μπῆκε στὸ δωμάτιο πατώντας στὶς μύτες τῶν ποδιῶν κι' ἀκολουθούμενη ἀπὸ τὰ δυὸ κοριτσάκια. Ἡ Μαρία-Ρόζα ἦταν σήμερα λιγώτερο χλωμή. Στὸ πρόσωπό της ἦταν ζωγραφισμένη πάντα ἡ βαθειὰ ἐκείνη θλίψη, ποὺ εἶχε κάνει τόση ἐντύπωση στὶς φίλες της τὸ περασμένο βράδυ. Μὰ ὡστόσο, τὰ μάτια της ἔλαμψαν ἀπὸ χαρὰ ὅταν τὶς εἶδε νὰ μπαίνουν μέσα.

— Λοιπὸν δὲν ὀνειρεύτηκα, ἔκανε χαμογελώντας. Βρίσκομαι ἀνάμεσα σὲ φίλους ποὺ μ' ἔχουν κοντά τους καὶ ποὺ θὰ μὲ βοηθήσουν.

Ἡ Λίλιαν κι' ἡ Ἐδὶθ ἔτρεξαν καὶ τὴν ἀγκάλιασαν μὲ θέρμη.

— Χρυσῆ μου, Μαρία-Ρόζα, εἶπε ἡ Ἐδὶθ, ὅτι θέλεις μπορεῖς νὰ μᾶς ζητήσης! Νὰ ἤξερες πόσο σὲ ἀγαπᾶμε, πόσο σοῦ εἴμαστε ἀφοσιωμένες.

—Μὰ ὡστόσο, ἔκανε ζωηρὰ ἡ Λίλιαν, θὰ ἔπρεπε νὰ ξέρουμε, σὲ τί θέλεις νὰ σὲ βοηθήσουμε.

—Ἄχ, Θεέ μου, ἀλήθεια δὲν ξέρετε ἀκόμη τίποτε, εἶπε ἡ Μαρία-Ρόζα. Ἀκοῦστε λοιπόν:

Καὶ μισοσηκωμένη, ἀκουμπισμένη στοὺς ἀγκῶνες της, ἄρχισε νὰ τοὺς διηγιέται τὶς περιπέτειές της, ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ χάθηκε.

Ὅταν τελείωσε κανεὶς δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα του γιὰ νὰ τῆς ἀπαντήση. Ἡ συγκίνηση ποὺ τοὺς ἔπνιγε ὅλους ἦταν τόσο βαθειά, ποὺ δὲν ἔβρισκαν λόγια γιὰ νὰ τὴν ἐκφράσουν. Τὰ δυὸ κορίτσια εἶχαν τὰ κεφάλια τους σκυμμένα, γιατὶ κι' αὐτὲς συλλογίζονταν ὅτι ἡ τύχη τοῦ Γκὺ θὰ κρινόταν αὔριο κι' ὅτι ἡ σωτηρία του βρισκόταν στὸν πύργο τοῦ Ναβάϊγ, ὅπου ἡ Μαρία-Ρόζα δὲν μποροῦσε νὰ μπῆ.

(*) Βλέπε: «Ἐδὶθ ντὲ Φερλάκ», στὴ Διάπλαση τοῦ 1932.

Καὶ τὰ κοριτσάκια κι' οἱ μητέρες τους κατέστρωναν τὸ ἕνα σχέδιο ὕστερα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Μ' ἀλίμονο, ὅλα ἦταν ἀνεφάρμοστα!

— Δὲν μπορεῖτε ἐσεῖς τουλάχιστο, εἴτε ἡ μιά, εἴτε ἡ ἄλλη, νὰ μπῆτε στὸν πύργο, μὲ τὴ δικαιολογία πὼς θέλετε νὰ ἰδῆτε τὴ θεία μου; ρώτησε ἡ Μαρία-Ρόζα ποὺ τὴν κυρίευε καὶ πάλι ἡ ἀπελπισία.

('Ακολουθεῖ) ΚΙΜΩΝ ΑΛΚΙΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ·Ι·ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ

'Αγαπητοί μου,

ΕΝΑ πολὺ σπουδαῖο βιβλίο ἔβγαλε τελευταῖα ὁ κ. Πέτρος Βλαστός, ὁ πολὺ γνωστὸς δημοτικιστὴς λογοτέχνης καὶ φιλόλογος—ποιητής, διηγηματογράφος, γραμματικὸς καὶ λεξικογράφος. Ὁ τίτλος του εἶναι: «*Ἡ Ἑλληνικὴ καὶ μερικὲς ἄλλες παράλληλες διγλωσσίες*». Κι' ὅπως τὸ λέει καθαρὰ αὐτὸς ὁ τίτλος, ὁ συγγραφέας παρουσιάζει τὴ σημερινή μας γλωσσικὴ κατάσταση—δυὸ γλῶσσες, δημοτικὴ καὶ καθαρεύουσα—παραλληλίζοντάς τη μὲ παλαιότερες γλωσσικὲς καταστάσεις ἄλλων ἐθνῶν, ποὺ κι' αὐτά, πρὶν ἀποχτήσουν μιὰ μόνη γλῶσσα, τὴ σημερινή τους, εἶχαν δυό, δηλαδὴ τὴ γλῶσσα ποὺ μιλοῦσε ὁ λαὸς—τὴ δημοτικὴ—καὶ τὴ γλῶσσα ποὺ ἔγραφαν οἱ γραμματισμένοι—τὴ λόγια, τὴν καθαρεύουσα. Δὲν θὰ σᾶς πῶ νὰ διαβάσετε τὸ βιβλίο τοῦ κ. Βλαστοῦ, γιατ' εἶναι ἐντελῶς ἐπιστημονικό, προσιτὸ μόνο στοὺς σοφούς, κι' ἀπ' αὐτοὺς πάλι μόνο σ' ἐκείνους ποὺ κατέχουν τὴ δημοτικὴ στὴν ἐντέλεια. Μιὰ ἐκλαϊκευτική του ὅμως περίληψη θᾶταν πολὺ χρήσιμη γιὰ τὸν καθένα, γιατὶ θὰ τοῦ ἔδειχνε ὁλοφάνερα πὼς ἡ διγλωσσία εἶναι μοιραία κι' ἀναπόφευκτη σὲ κάθε ἔθνος ποὺ ἔχει ἕνα μεγάλο παρελθόν, μιὰ ἔνδοξη ἱστορία, μιὰ παλιά, σπουδαία λογοτεχνία· πῶς ἔκαμαν τἄλλα ἔθνη γιὰ νἀπαλλαχθοῦν ἀπ' αὐτὴ τὴν πληγὴ—κι' ἀλήθεια, ὅταν ἔχῃ κανεὶς δυὸ γλῶσσες, εἶναι σὰ νὰ μὴν ἔχῃ καμμιὰ—καὶ πῶς πρέπει νὰ κάμουμε καὶ μεῖς, γιὰ νὰ φτάσουμε στὴν ὀνειρευτὴ μονογλωσσία, δηλαδὴ νὰ μιλοῦμε καὶ νὰ γράφουμε τὴν ἴδια γλῶσσα παντοῦ καὶ πάντα, κι' ὄχι νἄχουμε, ὅπως σήμερα, ἄλλη γιὰ τὴν ποίηση, τὴ λογοτεχνία, κι' ἄλλη γιὰ τὴν ἐπιστήμη, τὴ νομοθεσία, τὸ δικαστήριο, τὴ βουλὴ καὶ καθεξῆς. Φυσικά, δὲν μπορῶ νὰ σᾶς κάμω ἐδῶ μιὰ περίληψη ἑνὸς βιβλίου ἀπὸ 250 σελίδες. Καὶ θὰ περιορισθῶ νὰ σᾶς πῶ τί γράφει γιὰ τὴν παλιὰ ἰταλικὴ διγλωσσία, ποὺ περισσότερο ἴσως ἀπ' τῶν ἄλλων, τὰ ἱστορικά της μοιάζουν μὲ τῆς δικῆς μας.

Λοιπόν, καὶ στὴν 'Ιταλία, ὡς τὸ ΙΔ' αἰῶνα, εἶχαν δυὸ γλῶσσες: τὰ ἰταλικὰ ποὺ μιλοῦσε ὁ λαὸς – μιὰ νέα, λατινογέννητη γλῶσσα, χωρισμένη σὲ πολλὲς τοπολαλιὲς ἢ *διαλέκτους*—καὶ τὰ προγονικὰ λατινικὰ ποὺ ἔγραφαν οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἁπλῶς γραμματισμένοι — μὰ λατινικά, ἐννοεῖται, ποὺ δὲν ἔμοιαζαν πολὺ μὲ τοῦ Βιργίλιου, τοῦ Ὁράτιου καὶ τοῦ Κικέρωνα, παρὰ κάτι νεολατινικά, παραφθαρμένα κι' ἀνακατωμένα. Τότε γεννήθηκε ὁ Ντάντες (Dante Alighieri), ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ποιητὲς τοῦ κόσμου, ὁ Ὅμηρος τῆς 'Ιταλίας. Αὐτὸς ἦταν ὁ προορισμένος νὰ δημιουργήσῃ τὴ νέα ἰταλικὴ γλῶσσα. Καὶ πῶς; Γράφοντας τὰ ποιήματά του στὴν περιφρονημένη γλῶσσα τοῦ λαοῦ. Στὴν ἀρχὴ κι' ὁ Ντάντες τἄγραφε, ὅπως ὅλοι, στὴ μιξοβάρβαρη νεολατινικὴ τῆς ἐποχῆς του. Εἶχε ὅμως τὸ παράδειγμα τῶν Τροβαδούρων, τῶν λαϊκῶν αὐτῶν ποιητῶν τοῦ μεσαιώνα, ποὺ τὰ τραγούδια τους τὰ κατολάβαινε, τὰ τραγουδοῦσε καὶ τἀγαποῦσε ὅλος ὁ κόσμος, γιατ' ἦταν στὴ γλῶσσα του. Καὶ σκέφθηκε ὁ Ντάντες: γιατὶ νὰ μὴ γράψῃ κι' αὐτὸς τὸ μεγάλο ἔπος ποὺ σχεδίαζε—τὴν *Ντιβίνα Κομέντια*, τὴ *Θεία Κωμωδία*—στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, τὴ δημοτική, γιὰ νὰ τὸ καταλάβῃ ὅλος ὁ κόσμος, κι' αὐτὲς ἀκόμα οἱ ἀγράμματες γυναῖκες; Ἔτσι τὸ ἔγραψε στὴ γλῶσσα ποὺ μιλοῦσαν οἱ 'Ιταλοὶ τῆς ἐποχῆς του, παίρνοντας μάλιστα γιὰ βάση τὴν τοσκανικὴ διάλεκτο, ποὺ ἦταν ἡ ὡραιότερη καὶ καθαρώτερη ἀπ' ὅλες. Παράλληλα ὅμως ἔγραψε κι' ἕνα βιβλίο—λατιτικὰ αὐτό, γιὰ τοὺς σοφούς, τὸ De Vulgari Eloquio, *Περὶ Δημοτικῆς*—ὅπου ἐξηγεῖ γιὰ ποιοὺς λόγους προτίμησε τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, πλέκει τὸ ἐγκώμιό της καὶ προτείνει νὰ τὴν καλλιεργήσουν, ὥστε αὐτὴ σιγὰ-σιγὰ νἀντικαταστήσῃ τὴ νεκρὴ νεολατινικὴ σὲ ὅλα. Αὐτὸ ἦταν! 'Από τὸ Ντάντε ἡ ἰταλικὴ διγλωσσία καταλύθηκε. Ἔγιναν βέβαια ἀγῶνες, οἱ σοφοὶ ἀντιστάθηκαν καὶ γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκόμα—δυό, τρεῖς αἰῶνες — ἐξακολούθησαν μὲ πεῖσμα νὰ βρίζουν τοὺς «χυδαϊστὲς» καὶ νὰ γράφουν τὴ γλῶσσα τους. Σιγὰ-σιγὰ ὅμως ὑποχώρησαν στοὺς ποιητὲς καὶ τοὺς λογοτέχνες. Ἡ λαϊκὴ γλῶσσα, ποὺ εἶχε γίνει λογοτεχνική, κατάκτησε καὶ τὴν ἐπιστήμη, καὶ τὴ φιλοσοφία καὶ τὰ πάντα. Κι' ἔγινε ἡ σημερινὴ 'Ιταλική, μιὰ ἀπὸ τὶς ὡραιότερες, πλουσιώτερες καὶ μουσικώτερες γλῶσσες τοῦ κόσμου.

Τὰ ἴδια ἔγιναν, γίνουνται, καὶ θὰ γίνουν βέβαια, καὶ σὲ μᾶς. Ὡς τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνα, εἴχαμε δυὸ γλῶσσες: τὴν καθαρεύουσα τῶν γραμματισμένων καὶ τὴ δημοτικὴ ποὺ μιλοῦσε ὁ λαός. 'Αλλὰ γεννήθηκε ἕνας Σολωμός. Ὁ μεγάλος αὐτὸς ποιητής, ὁ μεγαλύτερος τῆς Ἑλλάδας, ἦταν ὁ προορισμένος νὰ καταλύσῃ καὶ τὴν ἑλληνικὴ διγλωσσία. Εἶχε τὸ παράδειγμα τῶν Δημοτικῶν Τραγουδιῶν, ποὺ τὰ καταλάβαινε ὅλος ὁ κόσμος. Κι' ἔγραψε τὰ θαυμάσια ποιήματά του στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ. Παράλληλα ἔγραψε καὶ μιὰ μελέτη - τὸν περίφημο *Διάλογο*—ὅπου ἐξηγοῦσε τοὺς λόγους αὐτῆς τῆς γλωσσικῆς ἐπανάστασης. Αὐτὸ ἦταν. Ὕστερ' ἀπὸ τὸ Σολωμό, ἦρθαν μὲ τὴν ἴδια ἰδέα ὁ Κονεμένος, ὁ Ψυχάρης, ὁ Πάλλης, ὁ Παλαμάς. Ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ κατάκτησε τὴν ποίηση κι' ὅλη τὴ λογοτεχνία. Ἔγιναν ἀγῶνες δεινοί. Καὶ σιγὰ-σιγὰ ἡ δημοτικὴ ἄρχισε νὰ μπαίνῃ καὶ στὴν ἐπιστήμη καὶ στὴ φιλοσοφία καὶ παντοῦ.

Βλέπετε τώρα τὴν ἀνκλογία; Ἡ καθαρεύουσά μας—αὐτὰ τἀνακατωμένα καὶ διαφθαρμένα ἀρχαῖα ἑλληνικά—εἶναι τὰ νεολατινικὰ ποὺ ἔγραφαν ὡς τὸν καιρὸ τοῦ Ντάντε οἱ γραμματισμένοι 'Ιταλοί. Ἡ δημοτική μας εἶναι τὰ ἰταλικά, ἡ φυσικὴ καὶ ζωντανὴ γλῶσσα ποὺ μιλοῦσε ὁ ἰταλικὸς λαὸς κι' οἱ σοφοί του τὴν περιφρονοῦσαν. Ὁ Σολωμὸς εἶναι ὁ Ντάντες τῆς Ἑλλάδας. Ὁ «Λάμπρος» του, οἱ «Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι» καὶ τἄλλα του μεγάλα ποιήματα εἶναι ἡ *Θεία Κωμωδία*. Οἱ Τροβαδοῦροι εἶναι τὰ Δημοτικά μας Τραγούδια. Ὁ *Διάλογος*, τὸ γλωσσικὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Σολωμοῦ, εἶναι τὸ *Περὶ Δημοτικῆς* βιβλίο τοῦ Ντάντε. Ἡ ἴδια ἱστορία, ἡ ἴδια ἐξέλιξη τοῦ Γλωσσικοῦ Ζητήματος, καὶ στὴν 'Ιταλία καὶ στὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἀσφαλῶς, τὸ τέλος θὰ εἶναι τὸ ἴδιο: Ὕστερ' ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνες ποὺ ἐξακολουθοῦν, ὕστερ' ἀπὸ 50, ἀπὸ 100 ἔστω χρόνια, μιὰ μόνο γλῶσσα θἄχουμε καὶ μεῖς: τὴ Δημοτική. Ὅπως οἱ 'Ιταλοί, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἄγγλοι, οἱ Γερμανοὶ καὶ καθεξῆς, ποὺ μιὰ φορὰ εἶχαν δυό. Εἶναι μοιραῖο.

Σᾶς ἀσπάζομαι **ΦΑΙΔΩΝ**

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ

Σιγά, σιγὰ τὰ πρόβατα
Μαζὶ μὲ τὰ κριάρια
Πᾶνε νὰ πιοῦν ἀπ' τοῦ βουνοῦ
Τὴ βρύση κρύο νερό·
'Απὸ μακρυὰ οἱ χωρικοὶ
Καβάλα στὰ μουλάρια
Γυρίζουν, ὅπως πάντοτε
Πρόσχαροι, στὸ χωριό!

Κι' ὁ ἥλιος ὁλοκόκκινος,
Ὡσὰν ἀποσταμένος,
Γέρνει ἀπὸ πίσω ἀπ' τοῦ βουνοῦ,
Τὶς γαλανὲς κορφὲς
Ὅλο ἀπὸ σύννεφα χρυσὰ
Ροδοστεφανωμένος
—Σύννεφα, π' ὅλο πέρνουνε
Φανταστικὲς μορφὲς—

Κι' ὅταν τὸν βλέπω πέρα ἐκεῖ
Τὶς τελευταῖες ἀχτίδες
Νὰ ρίχνῃ ὑπερήφανες
Καὶ λαμπερὲς στὴ γῆ,
Σὰν βλέπω τόσα χρώματα
Καὶ φωτεινὲς λουρίδες
Ν' ἁπλώνουν καὶ νὰ χύνωνται
Σὰν ἀπὸ θεία πηγή!..

Τότε, εἰκόνα μαγικὴ
Στὴ φαντασία μου ἀνθίζει,
Βλέπω ἐπάνω στ' ἅρμα του
Τὸν ἥλιο σὰν θεό,
Νὰ τρέχῃ μέσ' στὰ σύννεφα
Τὸν ἄνεμο νὰ σχίζῃ,
Τὶς τελευταῖες ἀφήνοντας
Φωτιές, στὸν οὐρανό!..

Γαβριᾶς

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Σήμερα πάλι οἱ φοινικιὲς μοῦπαν τὸ θλιβερό τους τραγούδι, Σιγὰ καὶ πονετικὰ μοῦ ἐξιστόρησαν τὸν πόνο τους γεμάτο ἄρρωστη νοσταλγία. Κι' ἐγὼ δὲν εἶχα τὴ δύναμη νὰ τοὺς πῶ τὴν ἀλήθεια, γιατὶ ξέρω πὼς αὐτὸ θὰ τοὺς σκότωνε γιὰ πάντα. Ξέρω πὼς δὲ θὰ γιατρέψω τὸν πόνο τους ποτέ, μὰ πῶς νὰ λυπήσῃ κανεὶς τοὺς φίλους του;

Καὶ τὶς παρηγορῶ καὶ τὶς γεμίζω ἐλπίδες κι' ἐκεῖνες γέρνουν σὲ μένα χαϊδευτικὰ καὶ μ' εὐχαριστοῦν. Τὸ βλέπω στὰ δάκρυά τους, τὶς πρωϊνὲς δροσοσταλίδες, ποὺ χάνονται μέσ' στὴν αὐγή.

Τὸ πρωΐ, μόλις ἀνοίξω τὰ μάτια μου βλέπω ἀπ' τὸ κρεβάτι μου ἕνα κομμάτι γαλάζιου οὐρανοῦ καὶ τὶς κορυφὲς ἀπ' τοὺς δυὸ φοίνικες ποὺ εἶναι στ' ἀντικρινά μου. Τίποτα ἄλλο. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ κομμάτι καρφώνω τὰ μάτια ὥρα πολλὴ τόσο, ποὺ ξεχνιέμαι καὶ νομίζω πὼς δὲν εἶμαι σπίτι μου, παρὰ σὲ κάποια μεριὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ βλέπω κατάντικρύ μου τοὺς φοίνικες ν' ἀργοσαλεύουν μεγαλόπρεπα τὶς φυλλωσιές τους στὸν καταγάλανο οὐρανό. Κι' ὕστερα συλλογίζουμαι τὰ ξενητεμένα αὐτὰ δέντρα, ποὺ χρόνια τώρα φθίνουν στὴν ξενητιά. Καὶ ψηλώνουν, ψηλώνουν κάθε μέρα, καὶ κάθε πρωΐ ἀγναντεύουν μακρυὰ τὸν ὁρίζοντα, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἰδοῦν ἕνα κομμάτι ἀπ' τὴν εὐλογημένη τους πατρίδα.

. . . . . .

Κι' ἡ βασιλοπούλα ποὺ ἕνα πρωΐ τὸ βασιλόπουλο τὴν ἔφερε κυρά του στὴ χώρα του ἔλυωνε, ἔλυωνε καθημερινά, ὡς ποὺ ἔσβυσε κάποιο δειλὶ μὲ τὴν καρδιὰ γεμάτη νοσταλγία γιὰ τὴ μακρινὴ κι' ἀγαπημένη της πατρίδα . . .

. . . . . .

Κι' οἱ φοίνικες λυώνουν ἀπ' τὸν καϊμὸ τῆς πατρίδας τους, κι' οἱ κορμοί τους ξεραίνουνται ὅλο καὶ πιὸ πολύ· μὰ οἱ κορφές τους κάθε ἄνοιξη γεμίζουν χυμοὺς κι' ἐλπίδες καὶ πρασινίζουν καὶ δουλεύουν ἀκούρασα γιὰ νὰ ψηλώσουν ὅλο καὶ πιὸ πολύ, καὶ κάποιο πρωϊνὸ ν' ἀντικρύσουν τέλος ἐκεῖ κάτω μακρυὰ τὶς πυραμίδες ἢ τ' ἀδέρφια, τοὺς ψηλοὺς φοίνικες τῆς Αἰγύπτου κι' ὕστερα . . . ἂς λείψουν πιὰ ἀπ' τὴ ζωή.

Μὰ τὰ χρόνια περνοῦν, ἐκεῖνοι φθίνουν καθημερινά, οἱ κορμοί τους ὅλο καὶ πιὸ ψηλὰ ξεραίνουνται κι' ἀδυνατίζουν καὶ τ' ἀγριοβόρια καὶ τὰ χιόνια τοὺς χτυποῦν ἀλύπητα κάθε χειμώνα κι' οἱ κορφὲς μονάχα ψηλώνουν, ὅλο ψηλώνουν ἀτέλειωτα μὰ κι' ἀνώφελα. Τὰ σπίτια τὰ ξεπέρασαν καὶ κάτι πλατάνια γέρικα πολὺ ψηλὰ καὶ τόσες ψηλὲς ταράτσες ποὺ τοὺς ἔκοβαν τὴ θέα κι' ἕνα λόφο ἀντικρινὸ καὶ τὴ θάλασσα.

Μὰ οἱ πυραμίδες δὲ φαίνουνται οὔτε καὶ τ' ἀδέλφια τους οἱ φοίνικες τῆς μακρινῆς Αἰγύπτου. Καὶ τότε οἱ ἐλπίδες τους χάνουνται κι' ἀπελπισμένα ἀργοσαλεύουν τὰ μεγαλόπρεπα κλωνάρια τους καὶ τὸ παράπονό τους κάθε σούρουπο γεμάτο ἄρρωστη νοσταλγία καὶ κλάμα, μοῦ σπαράζει τὴν καρδιά!

Καὶ τότε τοὺς παρηγορῶ καὶ τοὺς γεμίζω ἐλπίδες καὶ χαρούμενη τοὺς λέω πὼς κάποιο πρωϊνὸ θὰ εἶναι εὐτυχισμένοι. Καλοὶ φίλοι! Κι' ἐκεῖνοι μὲ παρηγοροῦν καὶ μοῦ στεγνώνουν τὰ δάκρυα σὰν εἶμαι θλιμμένη μὲ τ' ἀργοσάλεμά τους τ' ἀέρινο, καὶ μοῦ λένε πὼς πρέπει νὰ ἐλπίζω, πὼς κάποτε θἄμαι κι' ἐγὼ εὐτυχισμένη. Καὶ τοὺς πιστεύω κι' ἐλπίζω.

Μὰ τὰ χρόνια περνοῦν κι' οἱ πυραμίδες δὲ φαίνουνται, οὔτε κι' ἡ εὐτυχία μου. Καὶ πονῶ διπλὰ γιὰ κείνους καὶ γιὰ μένα.

Σήμερα πάλι οἱ φοίνικες μοῦ εἶπαν τὸ θλιβερό τους τραγούδι. Σιγὰ καὶ πονετικὰ μοῦ ἐξιστόρησαν τὸν πόνο τους γεμάτον ἄρρωστη νοσταλγία. Καὶ κλάψαμε μαζὶ τὴν ὥρα ποὺ τὸ σούρουπο μᾶς τύλιγε μὲ τ' ἀνάλαφρα γκρίζα φερά του, χωρὶς νὰ ξέρουμε ἂν ἡ αὐγὴ θὰ στέγνωνε τὶς δροσοσταλίδες μὲ τὴν εὐτυχία της.

Φρύνη

ΣΕ ΔΥΟ ΧΕΡΑΚΙΑ ΠΕΘΑΜΕΝΑ

Ὄμορφα χέρια, γιατὶ στέκεστε ἔτσι ἀκίνητα; ποῦ εἶναι ἡ ζωή σας; Ἄλλοτε σὰν μαζεύατε τριαντάφυλλα, νόμιζε κανεὶς πὼς κάποιο ἀπ' αὐτὰ σᾶς ἔδινε τὸ γλυκό του χρῶμα. Καὶ τώρα τριαντάφυλλα βαστᾶτε, ὄμορφα ρὸζ τριαντάφυλλα. Μὰ κανένα πιὰ δὲν σᾶς δίνει τὸ χρῶμα του. Γιατί; Μήπως μαλλώσατε τάχα; Μὰ ὄχι! ὡς χθὲς ἀκόμα εἴσαστε ἀγαπημένα. Τότε γιατὶ εἴσαστε ἔτσι χλωμά; Θἄλεγε κανεὶς πὼς ἕνα ἄσπρο κρῖνο, σᾶς δίνει τώρα, τὸ χρῶμα του τ' ἀγνό.

Γιατὶ ὄμορφα χέρια στέκεστε ἔτσι ἀκίνητα; Ὡς χθὲς ἀκόμα οἱ σονάτες παίζονταν γλυκὰ ἀπὸ σᾶς. Τὰ μακρυά σας δάχτυλα μὲ πόση ζωὴ χαϊδευαν τὰ πλῆχτρα τοῦ πιάνου.

Παντοῦ ὅπου βλέπατε τὸν πόνο, σκορπίζατε χωρὶς φειδὼ θωπεῖες παρηγορητικές. Μὰ τώρα οὔτε κἂν σαλεύετε ἀκούγοντας τῶν πονεμένων τοὺς θρήνους. Πόσων φτωχῶν παιδιῶν εἴχατε χαϊδέψει στοργικὰ τὸ κεφάλι.

Καὶ τώρα, στέκεστε ἀκίνητα κρινένια χέρια!.. Ἡ ὁλομέταξη ἄσπρη κορδέλλα ποὺ σᾶς δένει ἴσως δὲν σᾶς ἀφήνει νὰ κουνηθῆτε πιά. Μὰ ἴσως καὶ νἄχετε βαρεθεῖ τὸν κόσμο. Ἴσως νὰ σᾶς κουράζουν οἱ θωπεῖες στοὺς δυστυχισμένους, κι' ἴσως τὰ λιγνά σας δάχτυλα νὰ μὴν ἔχουν πιὰ τὴ δύναμη ν' ἀνακατώσουν τὰ μαλλιὰ τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, καὶ ν' ἀγγίζουν τὰ πλῆχτρα τοῦ πιάνου. Ἴσως γι' αὐτὸ νὰ μένετε ἀκίνητα, ὄμορφα χέρια, μὰ ἴσως κι' ἡ ὁλομέταξη κορδέλλα, ποὺ σᾶς δένει νὸ μὴ σᾶς ἀφήνῃ νὰ κουνηθῆτε πιά.

Σίγφριντ

ΕΝΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙ

Ἦταν ἕνα ζεστὸ καλοκαιριάτικο μεσημέρι. Οἱ μεγάλοι κοιμοῦνταν . . .

Μὰ ἐμεῖς τά . . . ἀεικίνητα ἦταν ἀδύνατο νὰ μείνουμε στὰ κρεβάτια μας. Στὴν πρώτη ἀπόδειξη ὅτι ἡ μαμμὰ βυθίστηκε στὸν ὕπνο, τὰ παπούτσια στὸ χέρι καὶ . . . δρόμο. Εἴχαμε τὸ σχέδιο μας. Ἄ! ὅλα κι' ὅλα. Πρὶν κάνουμε κάτι, καταστρώναμε σχέδιο. Ἔτσι κι' ἐκεῖνο τὸ μεσημέρι. Τὸ παιγνίδι μας θὰ ἦταν ἁπλούστατο καὶ — ὅπως ἀποδείχτηκε καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων — θορυβῶδικο.

Μὰ εἶχε καὶ κάτι ἄλλο. Ἦταν πρωτότυπο. Ἐφευρέτης ἡ Ἑλλη—ἡ καϊμένη ἀδικιέται. Τῆς ἔπρεπε βραβεῖο εὑρεσιτεχνίας μὰ . . .

Λοιπὸν νά, τὸ παιγνίδι μας! Θὰ πιάναμε ὅλοι μας ἀπὸ μιὰ κότα κι' ὅποιος δὲν θὰ τὸ κατόρθωνε θ' ἀποκλειόταν ἀπ' τὸ βραδυνὸ παιγνίδι στὰ κρεβάτια . . . Τιμωρία πολὺ αὐστηρή, ὁμολογῶ . . .

Ἡ χωριάτικη αὐλὴ—παραθερίζαμε σὲ κάποιο χωριὸ ἦταν στρωμένη μὲ πέτρες. Στὶς ἄκρες πρὸς τὸ σπίτι εἶχε μικρὰ κηπάκια μὲ πολύχρωμα λουλούδια. Καὶ στὴν ἀντικρυνὴ πλευρὰ ἦταν ὁ φοῦρνος, τὸ κοτέτσι, ὁ σταῦλος. Στὴ μέση τῆς αὐλῆς ἦταν ἡ σοῦστα τοῦ σπιτονοικοκύρη. Ἐκεῖ θρονιάστηκε ἡ Ἑλλανόδικος ἐπιτροπὴ—ἐμεῖς κι' ἐμεῖς.

Πρώτη θὰ ἔπιανε μιὰ κότα ἡ Χρυσάνθη ἡ μικρὴ ἐγγονούλα τῆς νοικοκυρᾶς. Θὰ μᾶς ἔκανε τὴ δασκάλα καὶ πρακτικὰ ὅπως μᾶς τὴν ἔκανε πρὶν θεωρητικά; — Πηγαίνεις σιγὰ-σιγὰ πίσω ἀπ' τὴν κότα καὶ τὴν πιάνεις στὰ ξαφνικά, κλπ. κλπ.

Καὶ νὰ μιά! Πλησίασε καμαρωτὴ-καμαρωτὴ μιὰ παρδαλὴ κοτούλα. Χωρὶς νὰ ὑποψιάζεται, ἡ κακομοίρα, τί θὰ πάθαινε δέχτηκε τὴν ἐπίθεση τῆς Χρυσάνθης . . .

Κά, κά, κά, ἔβαλε τὶς φωνὲς μόλις τὄνοιωσε καὶ κρύφτηκε στὸ σταῦλο...

— Σσσ . . . ἀκούστηκε ἀπ' τὴ σούστα. Ἀνησυχούσαμε, βλέπετε. Ἀλίμονό μας ἂν ταράζαμε τὴν ἡσυχία τῶν μεγάλων . . .

—῞Α κυρὰ-Χρυσάνθη, βάζει τὶς φωνὲς ὁ Γιάννης. Δὲν μᾶς τὰ καταφέρνεις.

— Σςς... ἐμεῖς ἀπ' τὴ σούστα.

—'Εγώ, εἶπε ἡ Τούλα, τὰ καταφέρνω καλύτερα. Στάσου νὰ δῆς καὶ... ντοὺπ κάτω ἀπ' τὴ σούστα.—Σςς...

— Κίτ, κίτ, κίτ, ἐλᾶτε, κοτοῦλες μου, ἐλᾶτε...

῞Α, δὲν ὑποφέρονταν πιά. ῎Επρεπε νὰ ἐξασκήσω τὴν ἐπιρροὴ ποὺ εἶχα πάνω τους—μεγαλύτερη βλέπετε.

Πήδηξα καὶ προχώρησα πρὸς τὸ μέρος τους ὅταν... ἔκανε τὴν ἐμφάνισή του μεγαλοπρεπέστατος ὁ κόκορας. Μὲ τὸ κόκκινο λειρὶ σὰν κορώνα — ἴδιος βασιλιᾶς τοῦ κοτετσιοῦ.

Ξέχασα τὸ καθῆκον καὶ ρίχτηκα μαζὶ μ' ὅλους στὸ κυνήγι τοῦ... κόκορα. Ξέρετε τί θρίαμβος!.. ἂν τὸν ἔπιανα.

Μὰ ἐκεῖνος ὁ τρισκαταραμένος!!! Μπήγει τὶς φωνές, τινάζει τὰ φτερά του, ξεσηκώνει τὸ κοτέτσι καὶ βρίσκοντας τὴν πόρτα ἀνοιχτὴ μπαίνει στὸ χαγιάτι.

Φωνές, κακαρίσματα, κακό! Μὰ ὅλα ἔχουν ἕνα τέλος — καὶ πολλὲς φορὲς κακό. 'Ιδίως τὰ μεσημεριάτικα παιγνίδια.

Στὸ παράθυρο τῆς κρεβατοκάμαρας πρόβαλλε τὸ αὐστηρὸ καὶ ἀγουροξυπνημένο πρόσωπο τῆς μαμμᾶς.

Μᾶς φώναξε ἀπάνω καὶ καὶ... τὰ εὐκόλως ἐννοούμενα παραλείπονται.

Ρέλια

Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Σκυμμένο πάνω σ' ἕνα τραπεζάκι κεῖ στὴν ἄκρη τῆς κάμαρας τὸ ξανθόμαλλο ἀγόρι ζωγραφίζει. 'Απ' τὸ μικρὸ παραθυράκι, τὸ χρυσαφένιο τοῦ δειλινοῦ φῶς μπαίνει καὶ πλημμυρίζει τὸ φτωχὸ καμαράκι. Καὶ τὸ ξανθόμαλλο ἀγόρι ὅλο ζωγραφίζει. Μιὰ τούφα μεταξένια μαλλιά, γέρνει περίεργη πρὸς τὰ κάτω, λὲς καὶ θέλει νὰ δῆ τὴν ζωγραφιά. Πλάϊ σ' ἕνα μικρὸ βαζάκι καμαρώνουν δυὸ ἀνεμώνες δυὸ μικρὰ τοῦ βουνοῦ παιδάκια. Μόλις πρὸ ὀλίγου τὶς ἔκοψε τ' ἀγοράκι. Καθὼς ἔτρεχε στὰ βράχια τὶς ἀντάμωσε, δροσισμένες καὶ πολύχρωμες μέσα σὲ μιὰ πράσινη ἀγκαλιά.

Μέθυσε, τὶς ἔκοψε καὶ τὶς ἔφερε στὸ βαζάκι του καὶ νὰ τώρα τὶς ζωγραφίζει. Τὰ χέρια χαράζουν ἀδέξια τὰ ταπεινὰ λουλούδια καὶ μὲ ἀβεβαιότητα βάζουν τὰ χρώματα. Τὰ μάτια τοῦ μικροῦ παιδιοῦ λάμπουν. Εἶναι προσηλωμένα στὴ ζωγραφιὰ τὴν ἄτεχνη, μὰ ποὺ ὡς τόσο κρύβει κάποιο ταλέντο.

Πάνω ἀπ' τὸ ξανθόμαλλο ἀγόρι στέκεται ἕνας μεσόκοπος ἄνδρας μ' αὐλακωμένο τὸ πρόσωπο ἀπὸ ρυτίδες. Μὲ πόση προσοχὴ παρακολουθεῖ τὰ σχέδια ποὺ χαράζουν τὰ μικρὰ χεράκια. Καὶ ὢ μεταμόρφωση: τὸ πρόσωπό του τὸ σκυθρωπὸ φωτίζει ἕνα χαμόγελο. Εἶναι τοῦ ξανθόμαλλου ἀγοριοῦ ὁ πατέρας. Γιὰ μιὰ στιγμὴ παίρνει στὰ δυό του χέρια τὸ κεφάλι τὸ ξανθόμαλλο καὶ τὸ γεμίζει φιλιά.

* * *

Μπροστὰ στὸ καβαλέττο του ὁ νεαρὸς ζωγράφος μέσα στὸ κομψό του ἐργαστήρι, ποὺ πλημμυρίζει ἀπὸ φῶς, ζωγραφίζει ἕνα νέο πίνακα. Τὰ μάτια του τὰ γαλανά, λάμπουν ἀπ' τὸν πυρετὸ τῆς δημιουργίας. Καὶ μὲ τὴ φαντασία του σκαλίζοντας τὰ περασμένα, ὅλο συμπληρώνει τὸν πίνακά του. Καὶ ζωγραφίζει ἕνα ξανθόμαλλο ἀγόρι μὲ γαλανὰ μάτια, σκυμμένο σ' ἕνα φτωχὸ τραπεζάκι νὰ προσπαθῆ νὰ σχεδιάση δυὸ ἀνεμώνες, δυὸ παιδάκια τοῦ βουνοῦ, ποὺ βρίσκονται δίπλα του σ' ἕνα μικρὸ βαζάκι.

Κι' ὅλο συμπληρώνει κι' ὅλο προσθέτει ἢ ἀφαιρεῖ. ῞Ολο λὲς καὶ καθαρίζει τὴν εἰκόνα του καὶ τὴν κάνει καθαρώτερη, ζωηρότερη.

Πόσο μοιάζουν τὰ ξανθὰ μαλλιὰ τῆς εἰκόνας καὶ τὰ γαλανὰ μάτια, μὲ τὰ μαλλιὰ καὶ τὰ μάτια τοῦ νεαροῦ ζωγράφου!

Κεῖ κοντά του σὲ μιὰ πολυθρόνα ἀναπαυτικὴ κάθεται ἕνα ἀγαθὸ γεροντάκι καὶ παρακολουθεῖ τὸ ζωγράφισμα. Στὰ χείλη του πλανᾶται ἕνα χαμόγελο εὐτυχίας κι' ἀγάπης. Γιὰ μιὰ στιγμὴ ὁ ζωγράφος γυρνᾶ στὸ γέροντα:

— Εἶναι ὡραῖο, πατέρα; τὸν ἐρωτᾶ.

—῎Εξοχο, παιδί μου, ἴδιο κι' ἀπαράλλαχτο. Θαρρῶ πὼς βρίσκουμαι σ' ἐκείνη τὴ στιγμή. ῎Ελα νὰ σὲ φιλήσω. Καὶ τὰ γεροντικὰ χείλη κολλοῦν στὸ μέτωπο τοῦ ξανθόμαλλου ζωγράφου. Τοῦ ζωγράφου ποὺ δὲν εἶναι ἄλλος παρὰ τὸ μικρὸ ἐκεῖνο ἀγόρι ποὺ ζωγράφιζε τὸ χρυσαφένιο ἐκεῖνο δειλινὸ τὶς ἀνεμῶνες, ποὺ καλλιέργησε τὸ ταλέντο του, καὶ κατόρθωσε μὲ τὴν ἐργασία καὶ τὴν ὑπομονὴ νὰ βγῆ νικητής.

Θάλης Βλαστὸς

ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ρωτοῦν τὸ *Νάρκισσο* ποιὰ θὰ ἦταν ἡ μεγαλύτερη πρόοδος γιὰ τὴν ῎Ανδρο, κι' αὐτὸς ἀπαντάει:

— Νὰ συνδεθῆ σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν 'Αθήνα!

Μῦρον τῆς ῎Ανδρου

* * *

— Τοτό, πόσες φορὲς σοῦ εἶπα νὰ μὴν κάνης θόρυβο μὲ τὸ πατίνι σου;

—῎Εξη φορὲς ὡς τώρα, μπαμπάκα μου!

Ροδοπέταλο

* * *

Στὴν ἐξοχή.

— Βλέπεις, Λιλίκα τὰ κοτοπουλάκια τί νωρὶς ποὺ πᾶνε νὰ κοιμηθοῦν;

— Ναί, ἀλλὰ πάει κι' ἡ μαμμά τους μαζί.

Λιχουδίτσα

* * *

Στὸ σχολεῖο:

'Ο δάσκαλος: —῞Οταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρὰ τί κάνει ἡ παραλήγουσα;

Τάκης: — Τρέχει νὰ τὴν φτάση.

Μυστηριώδης Ντέτεκτιβ

* * *

— Τὰ νύχια σου, τρῶς, Μίμη;

— ῎Οχι, θεῖε μου, δὲν τὰ ἔφαγα ἀκόμη.

῎Ανθος τοῦ Μαΐου

ΟΙ ΑΛΛΑΣΣΟΝΤΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΝ ***συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται νὰ δηλώνουν ἀμέσως τὴν νέαν των διεύθυνσιν εἰς τὸ γραφεῖον μας ἀποστέλλοντες καὶ δραχμ. 5 διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς νέας ταινίας. ῎Αλλως δὲν εὐθυνόμεθα διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν φυλλαδίων των.***

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ»

'Αθῆναι, 42 ὁδὸς Εὐριπίδου
τὴν 14 Μαΐου 1935

ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΣΕΛΙΔΟΣ

Πολλοὶ μὲ ρωτοῦν γιατί δὲν κάνω πιά, ὅπως ἄλλοτε, κριτικὴ τῶν κομματιῶν ποὺ δημοσιεύουνται στὴ Σελίδα. Αὐτό, λένε, —κι' ἔχουν πολὺ δίκιο—ἦταν χρησιμώτατο, γιατί ἔτσι ἤξεραν ποιὰ κομμάτια μοῦ ἄρεσαν ἐξαιρετικά, ποιὰ τὰ θεωροῦσα ἁπλῶς καλά, καὶ ποιὰ τὰ ἐνέκρινα σὰν εὐοίωνα μόνο πρωτόλεια, γιὰ μιὰ ἐνθάρρυνση τῶν μικροτέρων. Καὶ τώρα βέβαια, ἀπάνω-κάτω, αὐτὰ τὰ καταλαβαίνουν, τὰ μαντεύουν. Δὲν εἶναι ὅμως πάντα καὶ σὲ θέση νὰ κρίνουν καὶ νὰ ξεχωρίζουν μὲ ἀσφάλεια.

Σκέφθηκαν λοιπὸν μιὰ στιγμὴ πὼς ἡ Κριτικὴ τῆς Σελίδος καλὸ θἆταν νὰ ξαναγυρίση. 'Επειδὴ ὅμως θἄπιανε πολὺ χῶρο σὲ κάθε φυλλάδιο—καὶ τότε πόσος θἄμενε γι' 'Απορρίψεις, ποὺ εἶναι βέβαια πιὸ ἀναγκαῖες— ἀποφάσισα νὰ ξεχωρίζω στὸ ἑξῆς τὰ δημοσιευόμενα κομμάτια μὲ τρία διάφορα διακριτικά. ῎Ετσι, στὰ **πολὺ καλά**, θὰ σημειώνω, πλάϊ στὴν ὑπογραφή, [Α]· στὰ ἁπλῶς καλὰ θὰ σημειώνω [Β]· καὶ στὰ πρωτόλεια, ποὺ τὰ ἐγκρίνω γιὰ ἐνθάρρυνση—ἁπλῶς δηλαδὴ δημοσιεύσιμα—θὰ σημειώνω [Γ]. Εἶναι μιὰ καινοτομία ποὺ ἀναπληρώνει ὁπωσδήποτε τὴν Κριτικὴ καὶ χρειαζόταν. Θ' ἀρχίση ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο.

Ταυρομάχε, ἔλαβα τὸ ποίημά σου καὶ θὰ τὸ διαβάσω μὲ τὴ σειρά του. Τὰ περιοδικὰ ποὺ λὲς παύουν ὕστερ' ἀπὸ λίγον καιρό, γιατί τὰ παιδιὰ δὲν τἀγαποῦν ὅσο ἐμένα. Κι' αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς μακροβιότητάς μου: ἡ ἀγάπη τῶν παιδιῶν μου. 'Αλήθεια, οὔτ' ἐγὼ δὲν ἔχω ραδιόφωνο, κι' οὔτ' ἐγὼ δὲν ξέρω ποιὰ κομμάτια διαλέγουν καὶ διαβάζουν στὸ Μπάρι. Παρακάλεσα αὐτοὺς ποὺ ἔχουν καὶ τἀκοῦνε, νὰ μοῦ τὰ γράφουν· ἀλλ' ὡς αὐτὴ τὴ στιγμὴ κανένας, δυστυχῶς, δὲν προθυμοποιήθηκε νἀναλάβη.

Φαντάζομαι, ***Γαβριᾶ***, τὴ χαρά σου ὅταν εἶδες δημοσιευμένο τὸ πρῶτο σου ποίημα. Μὰ θἆναι τάχα μικρότερη ἂν θὰ ἰδῆς καὶ τὸ δεύτερο;.. Νέο Διαγωνισμὸ πρὸς σύνθεσιν Πνευματικῶν 'Ασκήσεων δὲν θὰ προκηρύξω ἀκόμα, γιατί ἐκτὸς ποὺ οἱ Συλλογὲς τοῦ προηγουμένου ἔχουν ἀκόμα πολλὲς δημοσιεύσιμες 'Ασκήσεις, ὑπάρχουν κι' οἱ ὡραῖες Συλλογὲς τοῦ Πεντάθλου ποὺ εἶναι κρῖμα νὰ μὴ χρησιμοποιηθοῦν. ῞Ωστε τὸν 'Οκτώβρη λογαριάζω νὰ κάμω προκήρυξη, γιὰ τὶς 'Ασκήσεις πιὰ τοῦ 1936. Τέτοια βασίλισσα ποὺ λὲς ὑπάρχει μιὰ γνωστότατη ἀπὸ τὴν «Αἰνειάδα» τοῦ Βιργιλίου. Χαιρετισμοὺς στὴ ***Φαντίνα***.

Δὲν ξέρω κι' ἐγώ, ***Φάουστ***, πὼς συνέβη νὰ παραμελήσω τὸ βιβλίο σου. Λαβαίνω πολλὰ καὶ ἴσως δὲν θὰ κατάλαβα—ἀπὸ τὸ ἄγνωστο ψευδώνυμο—πὼς ἦταν δικό σου. Ξαναστεῖλέ μου, ἂν θέλεις, ἐκτὸς ἂν προτιμᾶς νὰ περιμένης ὡς νὰ βγῆ τὸ νέο. 'Ο κ. Ξενόπουλος, ἐπειδὴ εἶναι πάντα κριτὴς στοὺς λογοτεχνικοὺς Διαγωνισμοὺς τῆς 'Ακαδημίας—Βικέλειο, Λαμπίκειο, Βενιζέλειο κτλ.—δὲν γράφει πιὰ προλόγους σὲ λογοτεχνικὰ βιβλία, ἀποφεύγει μάλιστα νὰ δημοσιεύη καὶ κριτικές. Αὐτὰ ποὺ μοῦ γράφεις γιὰ τὴν παιδική, παρὰ τὴν ἡλικία, ψυχή σου, μοῦ θυμίζουν τὸ σοφὸ λόγο τοῦ Ντωντέ: «Οἱ ποιηταὶ εἶναι μεγάλοι—δηλαδὴ ἐνήλικοι—ποὺ διατήρησαν

τὰ παιδικά τους μάτια». Καὶ ὅποιος ἔχει παιδικὰ μάτια ἔχει καὶ παιδικὴ ψυχή. «'Εὰν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ἐστιν, ὅλον σου τὸ σῶμα φωτεινὸν ἔσται» εἶπε κι' ὁ Χριστός. Κι' ἐδῶ πάλι «ὅλον σου τὸ σῶμα» ἐννοεῖ «ὅλη σου ἡ ὕπαρξη».

Τί κρῖμα, ***Μαίρη Παπανδρέου***! ῾Ως νὰ φτάση στὰ χέρια μου τὸ γράμμα σου, τὸ μελάνι ξεθώριασε τόσο, ποὺ στάθηκε ἀδύνατο νὰ τὸ διαβάσω. Μὲ πολὺν κόπο, ἄκρες-μέσες, κατάλαβα πὼς καὶ σὺ ἔχεις τὴν ἀπορία πολλῶν ἄλλων, γιατί δηλ. στὸ Διαγωνισμὸ τῶν Λύσεων, ἀντὶ νὰ δίδω τὸ Α' Βραβεῖο σ' ὅποιον ἔχει τὶς περισσότερες λύσεις, τὸ δίνω μὲ κλῆρο σ' ἕναν ἀπὸ κείνους ποὺ ἔχουν ἕνα ὡρισμένο ποσοστό. 'Αλλ' αὐτὸ πολλὲς φορὲς τὸ ἐξήγησα, μάλιστα καὶ τελευταῖα. ῍Αν παρακολουθῆς τὴν 'Αλληλογραφία μου, θὰ εἶδες βέβαια, ἀφοῦ ἔγραφες τὸ γράμμα σου, μιὰ σχετική μου ἀπάντηση σὲ ἄλλον. Τώρα περιμένω νὰ μοῦ ξαναγράψης—ἀλλὰ μὲ πιὸ σκοῦρο μελάνι...

Εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὰ ξεσπαθώματα, ***Κλέφτη τοῦ 21***. ῎Εστειλα τὰ φύλλα στοὺς νέους μου φίλους κι' ἐπικροτῶ τὴν ἰδέα σας νὰ κάμετε τὸ «Σύλλογο Κλοὺ Κλοὺξ Κλάν». Θὰ γίνη ἀφορμὴ ναὐξήσουν τὰ Διαπλασόπουλα στὴν καλή σας Σχολή. Ναί, νὰ μοῦ στείλης κι' ἄλλο κομμάτι καὶ δὲν πειράζει ἂν τυχὸν ἀπορριφθῆ κι' αὐτό. Πρέπει νὰ γράφης συχνά, καὶ κομμάτια καὶ γράμματα σὲ μένα, καὶ νὰ προσέχης κάθε λέξη ποὺ γράφεις, νὰ βλέπης καὶ στὸ λεξικὸ τὶς πιὸ δύσκολες—ὅπως τὴ «σκωληκοειδίτιδα» κι' ὄχι «σκουληκοϊδίτητα»—γιατί παρατηρῶ πὼς κάνεις κάμποσα ὀρθογραφικὰ λάθη. Βέβαια εἶσαι μικρὸς ἀκόμα, ἀλλ' ἀπὸ τώρα πρέπει νὰ συνειθίσης.

Εὐχαριστῶ, ***Ριρῆ***, γιὰ τὰ καλὰ λόγια. 'Αλήθεια, πολὺν καιρὸ εἶχες νὰ μοῦ γράψης —ἀπὸ τὸ περασμένο καλοκαίρι, σχεδὸν ἐννιὰ μῆνες!—καὶ δὲν μοῦ ἦταν καθόλου εὐχάριστο νὰ μὴν ξέρω τί γίνεσαι. Μὴ λὲς πὼς ἐπειδὴ μοῦ γράφουν τόσα παιδιά, δὲν μοῦ κάνει ἐντύπωση ἡ ἔλλειψη ἑνός. Καθόλου! ῞Οσα παιδιὰ μου μοῦ ἔδωσαν μιὰ φορὰ γνωριμιά—γιατί ἔχω, φυσικά, καὶ πολλὰ ποὺ δὲν γνωρίζω παρὰ μόνο τὄνομά τους, γιὰ νὰ τοὺς στέλνω τὸ φύλλο—ὅσα ἔκαμαν τὴν ἀρχὴ νὰ μοῦ γράφουν, νὰ παίρνουν μέρος στὴν κίνηση, θέλω νὰ μοῦ γράφουν συχνά. ῾Οπωσδήποτε ἐσὺ εἶσαι δικαιολογημένος. Κοίταξε μόνο νὰ μοῦ ξαναγράψης π ὶν ἀρχίσουν τὰ διαβάσματα γιὰ τοὺς διαγωνισμούς.

῾Η παροιμία, ***Μελαγχολικὴ 'Ονειροπόλε***, δὲν εἶναι «τὰ ἄκρα ἐγγίζουν», ἀλλὰ «τὰ ἄκρα συναντῶνται». Κι' ἔχει, ἀπάνω-κάτω, τὴν ἐξήγηση ποὺ τῆς δίνεις καὶ σύ. Μόνο μερικὰ παραδείγματά σου δὲν εἶναι σωστά, γιατί ποτὲ ἡ ἄκρα φιλαργυρία δὲν συναντᾶται μὲ τὴν ἄκρα σπατάλη, οὔτε ἡ ἄκρα εὐγένεια εἶναι ποτὲ ἄκρα προστυχιά. ῾Η ὑπερβολικὴ ὅμως δικαιοσύνη—ἡ αὐστηρότης—καταντᾶ κάποτε ἄκρα ἀδικία, ὅπως τὸ πολὺ-πολὺ δυνατὸ φῶς—λένε οἱ φυσικοί—χτυπᾶ τὰ μάτια σὰ σκοτάδι. 'Επίσης, ἡ μεγαλοφυΐα εἶναι ἕνα ἄκρο· ἡ παραφροσύνη τὸ ἴδιο· κάποτε ὅμως τὰ ἄκρα αὐτὰ συναντῶνται, γιατί ἕνας τρελλὸς μπορεῖ νὰ περάση γιὰ μεγαλοφυὴς κι' ἕνας μεγαλοφυὴς γιὰ τρελλός.

Πολὺ ξέθωρο καὶ τὸ δικό σου γράμμα, ***'Αντιόπη***. ῞Οσο μπόρεσα νὰ διαβάσω, εἶδα πὼς σ' ἐλύπησε ἡ ἀπόρριψη κομματιῶν σου. 'Αλλὰ τόσες φορὲς σᾶς εἶπα, ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρεῖτε δυστύχημα τὴν ἀπόρριψη. Γίνεται πάντα γιὰ τὸ καλό σας κι' ἔχετε μπροστά σας ὅλο τὸν καιρὸ γιὰ νὰ γράψετε ἄλλα καί, ἀργὰ ἢ γρήγορα, νὰ φθάσετε στὴν ποθητὴ ἐπιτυχία. Εἶδα ἐπίσης πὼς κάτι μοῦ λὲς γιὰ φωτογραφίες, μὰ τί ἀκριβῶς δὲν κατόρθωσα νὰ διαβάσω. Οὔτε καὶ τί παριστάνει αὐτὴ ποὺ μοῦ ἔστειλες. Μοῦ κάνεις τὴ χάρη νὰ μοῦ τὰ ξαναγράψης αὐτά;

Καὶ τὸ δικό σου γράμμα, ***Χωρὶς Φτερά***, αὐτὴ τὴ φορὰ ἀδιάβαστο. Πόσο λυποῦμαι! ῞Οταν δὲν ἔχετε ζωηρό, σκοῦρο μελάνι, καλύτερα νὰ μοῦ γράφετε μὲ καλὸ μαῦρο μολύβι.

Χαίρω, ***῎Ασβεστη Φλόγα***, ποὺ οἱ γονεῖς σου ἐπιδοκιμάζουν τὴν ὕλη μου καὶ βλέπουν πὼς ἦταν μάταιοι οἱ φόβοι τους ὅτι θὰ παραμελούσατε γι' ἀγάπη μου τὰ μαθήματά σας. Ναί, ὅταν ὁρίζουνται οἱ λέξεις ἑνὸς κομματιοῦ γιὰ Διαγωνισμό, πρέπει νὰ μετριοῦνται καὶ τὰ ἄρθρα καὶ τὰ μόρια καὶ ὅλα. «῾Ο ἄνθρωπος», «θὰ γράψω», «κι' ἐγὼ» εἶναι δύο λέξεις. Γιὰ τὸ γράμμα ποὺ λὲς δὲν θυμοῦμαι πιά. ῎Επρεπε νὰ μοῦ θυμίσης γιὰ ποιὸ ζήτημα μοῦ ἔγραφες. Πάντως, ποτὲ δὲν θἀπέφευγα νὰ σοῦ ἀπαντήσω ἐπειδὴ δὲν θὰ συμφωνοῦσα μὲ τὴ γνώμη σου. Θὰ σοῦ ἔλεγα τὴ δική μου καθαρά.

῾Η ***'Ελεονόρα 'Αλ. Βουστάνη***, ποὺ ἐπέτυχε καλὰ στὸν Α' Ραδιοφωνικὸ Διαγωνισμὸ—ἦλθε 18η μέσα 335 παιδιά—ἀλλὰ δὲν ἀναφέρθηκε ὁλόκληρο τὄνομά της, γιατί ἦταν δυσανάγνωστο, μὲ παρακαλεῖ νὰ τὸ ἐπανορθώσω. Πολὺ εὐχαρίστως. Θὰ παρακαλέσω μάλιστα καὶ τὸν Σταθμὸ νὰ πῆ στοὺς ἀκροατές του, πὼς ἡ 'Ελεονόρα 'Αλ. Β. τοῦ Α' Διαγωνισμοῦ εἶναι ἡ δ. Βουστάνη ἀπὸ τὴ Μυτιλήνη.

Παρακαλῶ πολὺ ὅσους χρωστοῦν τὴ συνδρομή τους νὰ τὴ στείλουν τὸ γρηγορώτερο. ῞Ας ἔχουν ὑπ' ὄψει τους, ὅτι οἱ συνδρομὲς αὐτὲς εἶναι ὁ μόνος μου πόρος· ἡ καθυστέρηση ἑπομένως δυσκολεύει πολὺ τὸ ἔργο μου ποὺ ἀπαιτεῖ ὄχι μόνο μεγάλους κόπους, ἀλλὰ καὶ μεγάλα ἔξοδα.

'Αγριεμμένη Θάλασσα, χαίρω ποὺ εἶσαι καλύτερα κι' ἐλπίζω νὰ πῆγες πιὰ καὶ στὸ σχολεῖο. Τὴ «νουνὰ» τὴ λένε καὶ «νονά», ἀλλὰ τὸ ἐπικρατέστερο καὶ τὸ εὐφωνότερο—συμφωνῶ μὲ τὴ γνώμη σου—εἶναι τὸ πρῶτο. Στὴν ἀρχαία γλῶσσα, φαίνεται, καὶ τὸ **ωι** ἢ **ῳ** ἦταν δίφθογγος, ποὺ ποιὸς ξέρει πῶς προφερόταν, καὶ γι' αὐτὸ λέξη ***πρωῒ*** βάζουν διαλυτικά. Εἶναι ὅμως ὁλωσδιόλου περιττὰ στὴ νέα γλῶσσα, ὅπως καὶ πάντα ὅταν τονίζεται τὸ πρῶτο φωνῆεν τοῦ διφθόγγου. Π: χ: ***ἄυλος***, ***Κάιν***, ***γκάιδα***, ***γάιδαρος***, μπορεῖ ποτὲ νὰ διαβασθοῦν ***αὐλός***, ***Καίν***, ***γκαίδα***, ***γαίδαρος***; Εἶναι λοιπὸν «πολυτέλεια» νὰ τὰ γράφουμε ***ἄϋλος***, ***γκάϊδα***, ***γάϊδαρος*** καὶ μόνο ἀπὸ συνήθεια τὸ κάνουμε ἀκόμα. Σ' ἄλλες ὅμως λέξεις, ὅπως ***ραΐζω***, ***Παΐζης***, ***Παΐσιος***, ***γαΐδαρος***, κλ. ὅπου τονίζεται τὸ δεύτερο φωνῆεν, τὰ διαλυτικὰ εἶναι ἀπαραίτητα.

Ζήτημα, ***Πάπρικα***! Πολλοί, πραγματικῶς, θέλουν τὸ ***τραβῶ*** μὲ ***αυ (τραυῶ, ἐτραύηξα, θὰ τραυήξω)*** γιατί τὸ παράγουν δὲν ξέρω ἀπὸ ποῦ. Κι' ἡ 'Ακαδημία μάλιστα, στὸ ὀρθογραφικό της ὑπόμνημα πρὸς τὸ ῾Υπουργεῖο, ποὺ τῆς ζήτησε νὰ κανονίση νὴν ὀρθογραφία τῆς νέας γλώσσας, αὐτὸν τὸν τύπο ἐσύστησε. Μοῦ φαίνεται ὅμως πὼς αὐτὰ δὲν εἶναι πρακτικά. Στὴ νέα μας γλῶσσα πολλοὶ γράφουν μὲ ***β*** ἢ μὲ ***φ*** πολλὲς λέξεις ποὺ ἀναμφισβήτητα εἶχαν δίφθογγο—***ἀβγό***, ***ἀβγαλίζω***, ***ἀφτί***, ***ἀφτιάζουμαι***, ***σταβρὸς*** κτλ.—καὶ θὰ γράφουμε τώρα ***τραυῶ*** ποὺ ὁ δίφθογγός του εἶναι ἀμφισβητήσιμος κι' ἐνῶ ἔχει ἐπικρατήσει πιὰ τὸ ***τραβῶ***; 'Εγὼ βέβαια γράφω ἀκόμα ***αὐγό***, ***αὐγή***, ***σταυρός***, ***αὐτὶ*** κτλ. ἀπὸ παλιὰ συνήθεια· μὰ ***τραυῶ*** δὲν θὰ γράψω ποτέ.

Αὐτὸ εἶναι παρατηρημένο, ***Διαβολοκόριτσο***: ὅσον περισσότερο καιρὸ ἔχει κανείς, τόσο περισσότερο τὸν σπαταλᾷ. Γι' αὐτὸ ἐκεῖνος ποὺ ἔχει πολλὲς δουλειές, ἑπομένως λίγον καιρό, τὰ προφταίνει ὅλα καλύτερα. Πολὺ φυσικό, γιατί τόσο ἡ δουλειὰ ὅσο κι' ἡ τεμπελιὰ εἶναι μιὰ συνήθεια. 'Αλλὰ πόσο καλὴ ἡ μιὰ καὶ πόσο κακὴ ἡ ἄλλη!.. Χαίρω μ' αὐτὰ ποὺ μοῦ γράφεις γιὰ τὴ νοικοκυρούλα τὴν ξαδέρφη σου. Μὰ δὲν μπορεῖς νὰ τῆς μοιάσης λίγο καὶ σύ; ῾Η νοικοκυροσύνη εἶναι ἀναγκαιότατο πρᾶγμα, καὶ νὰ μὴν ξέρη ἕνα κορίτσι «οὔτε μιὰ καρέκλα νὰ βάλη στὴ θέση της», δὲν μοῦ φαίνεται καλό... 'Εμπρός! καλὴ θέληση καὶ προσπάθεια εἶναι ὅλα. Πῶς κατόρθωσες νὰ διορθώσης ἔτσι καλὰ τὸ γράψιμό σου;

'Αδύνατο νὰ σοῦ ἀπαντήσω σὲ τέτοια ἐρώτηση, ***Μικρὲ 'Αθλητή***. Δὲν ὑπάρχουν Σχολές, ὑπάρχουν ῎Εργα· δηλαδὴ οἱ Σχολὲς περνοῦν, οἱ καλοὶ συγγραφεῖς καὶ τὰ ἔργα τους μένουν. ῾Ο Κλασσικισμὸς πέρασε· μὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ θαυμάζη τὸν Μολιέρο; ὁ Ρωμαντισμὸς πέρασε· μὰ δὲν μένει ἀθάνατος ὁ Οὑγγώ; ὁ Ρεαλισμὸς πέρασε· μὰ δὲν εἶναι ἀριστουργήματα τἀπαγορευμένα στὰ παιδιὰ βιβλία τοῦ Ζολᾶ; Πῶς μπορῶ λοιπὸν νὰ σοῦ πῶ ποιὰ Σχολὴ εἶναι «καλύτερη» ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἢ ποιὸς ἔχει δίκιο, ἐσὺ ἢ ἡ ἀδελφή σου; 'Αδύνατο!

῞Ως ἐδῶ, παιδιά μου, σήμερα. ῞Οσοι ξέρετε πὼς ἔχω γράμματά σας, στὰ χέρια μου, πρέπει νὰ περιμένετε ὡς τὸ ἐρχόμενο.

ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ ΨΕΥΔΩΝΥΜΩΝ

Κανένα ψευδώνυμο δὲν ἐγκρίνεται, οὔτε ἀνανεώνεται, ἂν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ τὸ δικαίωμα, δρ. 10.— Τὰ ἐγκρινόμενα ἢ ἀνανεούμενα ἰσχύουν ὡς τὴν 30 Νοεμβρίου 1935. ῞Οσα συνοδεύονται ἀπὸ Α. ἀνήκουν σὲ ἀγόρια, καὶ ὅσα ἀπὸ Κ, σὲ κορίτσια

Νέα Ψευδώνυμα: Ντάρλι, ἀ. (Συλ. Κλού, Κλάξ, Κλάν). Λόρδος Βύρων, ἀ. (Συλ. Κλ. Κλ. Κλ.). Οὐράνιος Θόλος, ἀ. (Συλ. Κλ. Κλ. Κλ.). Μαρία Ρόζα, κ. (Συλ. Κλ. Κλ. Κλ.). Κόμης Μοντεχρῆστος, ἀ. (ΠΘ). Εὔθυμο 'Αηδονάκι, κ. (ΕΜ) 'Αρχιμήδης, ἀ. (ΜΣ). Κρυφὸ Παράπονο, κ. (Μ+Ε).

'Ανανεώσεις Ψευδωνύμων: Ναυτάκι, κ. Λύρα τοῦ 'Αρίωνος, κ

῾Η Διάπλασις ἀσπάζεται τοὺς φίλους της: ***'Ανδρέαν Π. Θεοτόκην*** (῾Οδηγὸν ἔστειλα· περιμένω·) ***Μικρομέγαλον*** (χαίρω πολὺ ποὺ ἔγινες καλά· τώρα βέβαια θὰ φόρεσες καὶ τὸ Σῆμα· ἐλπίζω νὰ μὴν ἐπηρεάση αὐτὴ ἡ ἀρρώστεια τὴν πρόοδό σου στὸ σχολεῖο· μὲ λίγο κόπο θἀναπληρώσης ὅ,τι ἔχασες·) ***Κεραμίδιον Γάτον*** (εἶδα τί ὡραῖα ποὺ πέρασες στὴν 'Ισθμία· στὸ ἐρχόμενο θὰ δημοσιευθοῦν αἱ λύσεις ἐκείνου τοῦ φυλλαδίου καὶ θὰ ἰδῆς τί συμβαίνει· ***῎Ανναν 'Οδ. Πορίδου*** (χαίρω πολὺ γιὰ τὴ γνωριμία· βέβαια εἶσαι πολὺ καλὴ μαθήτρια ἀφοῦ σ' ὅλα τὰ μαθήματα πῆρες 10· περιμένω καὶ τἆλλο σου γράμμα ὅπου θὰ μοῦ λὲς περισσότερα·) ***Γέρον τοῦ Μοριὰ*** (ἔλαβα καὶ θὰ τὸ διαβάσω μὲ

τή σειρά του· εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ λόγια κι' εὔχομαι κάθε πρόοδο στὰ μαθήματα·) *'Αχινὸν* (λυσόχαρτο ἔστειλα· ὡραῖα μοῦ περιγράφεις τὴ ζωή σου στὸ χτῆμα· ὅταν θὰ ξαναπᾶς γιὰ τὸν τρύγο, μὴν ξεχάσῃς νὰ μοῦ γράψῃς τίς ἐντυπώσεις σου·) *'Ανδριτσανόπουλο* (ἐνεκρίθη· γιὰ τὸ κομμάτι σου θὰ σοῦ πῶ ὅταν τὸ διαβάσω μὲ τὴ σειρά του· σήμερα ἴσα-ἴσα εἶδα στίς ἐφημερίδες ὅτι τὰ διαγωνίσματα φέτος θὰ εἶναι αὐστηρότερα· στὴν ἄλλη ἐρώτησή σου ναί·) *"Ανθος τοῦ 'Ιονίου* καὶ *'Ανεμώνην τοῦ Βουνοῦ* (μὲ μεγάλη χαρὰ ἔλαβα γράμμα σας ὕστερ' ἀπὸ τόσον καιρό· εὐχαριστῶ πολὺ καὶ γιὰ τὸ ξεσπάθωμα· ἔστειλα τὰ φύλλα καὶ περιμένω·) *Κίτρινην Μαργαρίταν* (χαίρω γιὰ ὅλ' αὐτὰ ποὺ μοῦ γράφεις· ὥστε οὔτε τὸ ραδιόφωνο δὲν σοῦ λείπει τώρα, γιὰ ν' ἀκοῦς τίς ἐκπομπὲς τοῦ Μπάρι·) *Σαμιακὸ 'Ακρογιάλι* (θὰ τὸ διαβάσω μὲ τὴ σειρά του· πικρὸς ὁ χωρισμός, ἀλήθεια· μὰ τί νὰ γίνῃ; μπορεῖ σ' αὐτὸν τὸν κόσμο νἄμαστε πάντα μαζί ὅλοι ;) *Σφίγγα*, *"Ισιδα* κτλ. κτλ.

Εἰς ὅσας ἐπιστολὰς ἔλαβα μετὰ τὴν *10 Μαΐου*, θὰπαντήσω στὸ ἐρχόμενο.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ τοῦ 273ου Διαγωνισμοῦ Λύσεων. Αἱ λύσεις τοῦ φυλλαδίου τούτου δεκταὶ μέχρι τῆς 18 'Ιουλίου.

331. *Λεξίγριφος*

Τὸ πρῶτο μου ὑποθετικό,
Τἄλλο βουνὸ βαλκανικό·
Τὰ δυὸ μαζὶ ἂν ἑνωθοῦν,
Μὲ πόση δύναμη φυσοῦν!

Νέλλη

332. *Συλλαβόγριφος*

Στὰ χιόνια τρέχω, παίζω, μὲ τὸ πρῶτο·
Μὲ τἄλλο ἐκφράζω ἔκπληξη, χαρά·
'Αγρίμι ποὺ οὐρλιάζει εἶναι τὸ τρίτο,
Καὶ τ' ὅλο μου στοῦ Αἰγαίου τὰ νερά.

Φρανσίνα

333. *Στοιχειόγριφος*

Μιὰ διαίρεση τοῦ Κράτους
Μέσ' στὶς ἄλλες εἶν' κι' αὐτή·
Μὰ ἕνα γράμμ' ἀκόμα ἂν βάλῃ,
Τοῦτος κόβει τὸ κεφάλι
Τοῦ κακούργου, τοῦ ληστῆ.

Δόνα Κλάρα

334. *'Αναγραμματισμὸς*

Πλεούμενο τρανὸ
Στὸ λόγο τὸν κοινό,
Πολὺ μικρὸ θὰ γίνῃ,
Χωρίς... τιμόνι ὂν μείνῃ
Καὶ τ' ἄλλα του τὰ μπλέξῃ
"Ως νὰ φανῇ ἄλλη λέξη.

'Ερείκη

335. *'Αστὴρ*

* * *
* * *
* * *
* * * E * * *
* * *
* * *
* * *

Ν'ἀντικατασταθοῦν οἱ ἀστερίσκοι διὰ γραμμάτων οὕτως ὥστε ν' ἀναγινώσκωνται: ὁριζοντίως μάντης, καθέτως τιτάν, διαγωνίως δὲ νῆσος τοῦ Αἰγαίου καὶ ἰχθύς.

Μαγνήτης

336. *Κρυπτογραφικὸν*

1 2 3 4 5 6 7 8 = "Ανθος
2 5 6 7 8 = Μέρος τοῦ φυτοῦ
3 4 8 8 2 = Πτηνὸν
4 3 2 5 7 8 = 'Επίθετον
5 4 3 2 4 2 = Πόλις
6 4 2 8 7 8 = "Ομιλος
7 4 3 4 2 = Κατοικεῖται
8 1 3 7 5 = 'Οπωρικὸν

Δούλη Δωδεκάνησος

337. *Διπλὸ Κεφάλι*

Εἰς ἑκάστην τῶν κάτωθι λέξεων νὰ προστεθῇ ὡς κεφαλὴ ἀπὸ ἓν γράμμα, ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἄλλαι τόσαι λέξεις, τὰ ἀρχικὰ τῶν ὁποίων ν' ἀποτελοῦν ἀσιατικὸν Κράτος:

ὄν, πούλια, νύξ, μέγα, ἅμα, Καρία, λύσις.

'Ιδιότροπος

338. *Τριπλῆ 'Ακροστιχὶς*

Τὰ μὲν ἀρχικὰ τῶν κάτωθι ζητουμένων λέξεων ἀποτελοῦν μέταλλον, τὰ δὲ δεύτερα γράμματα χώραν τῆς 'Ασίας γνωστὴν ἐκ τῆς Γραφῆς, καὶ τὰ τρίτα πόλιν τῆς 'Ιταλίας:

1, "Ορος βαλκανικόν· 2, Δένδρον ὀπωροφόρον· 3, Στρατηγὸς Λακεδαιμόνιος· 4, Εἶδος ζωγραφικῆς· 5, Μόριον ὑγροῦ· 6, 'Αντωνυμία· 7, 'Αρχαῖον ὑπόδημα.

Βασίλισσα τοῦ Πόνου

339-341. *'Ομοιόμορφα 'Ελλιποσύμφωνα*

α α α = Πόλις τῆς Βοιωτίας.
α α α = Πόλις τῆς Ν. 'Ελλάδος.
α α α = Χώρα τῆς 'Αμερικῆς.

Βέδας

342. *Γρῖφος*

ἄγη κηρὶ οὖς τος
ἄγη ἄγη κηρὶ κηρὶ οὖς οὖς τος τος
:: :: ι χρ
ἄγη ἄγη κηρὶ κηρὶ οὖς οὖς τος τος
ἄγη κηρὶ οὖς τος

Ναῖς

Αἱ ἀνωτέρω 'Ασκήσεις ἐλήφθησαν ἀπὸ Συλλογὰς τοῦ Πεντάθλου 1932-33.

ΛΥΣΕΙΣ

τῶν Πνευμ. 'Ασκήσεων τοῦ φύλλ. 10

114. 'Αγησίλαος ("Αγις, ἤ, λαός).—115. Καλοκαίρι (καλό. κερί).—116. Χαλκὸς-Κάλχας.—117. 'Ιέραξ.—118.

Ο Υ Σ	119 - 121. 1.
Ο Π Ο Σ	'Ο Βόλος
Ο Ρ Ν Ι Σ	(βῶλος)· 2,
Ο Μ Η Ρ Ο Σ	'Από τρία ς·
Ο Ρ Α Τ Ι Ο Σ	3, 'Η σελή-
Ο Λ Υ Μ Π Ι Ο Σ	νη σὲ λύνει
Ο Ρ Χ Ο Μ Ε Ν Ο Σ	ἐνῶ τὸ σχοι-
Ο Μ Ο Ι Ο Γ Ε Ν Η Σ	νὶ σὲ δένει.

—122-126. Διὰ τοῦ ΛΑ: ('Η πρώτη λέξις ἀκυροῦται ὡς τυπωθεῖσα ἐσφαλμένως). *λάθος, λάρος, λαχνός, ἄλαλος.* – 127. ΕΚΑΒΗ ('ΕλΕνη, 'ΙαΚώβ, 'ΕρΑτώ, κῦΒος, ΚρΗτη).— 128. Σὺν 'Αθηνᾷ καὶ χεῖρα κινει.—129. *Δίκαιον ἐστὶ τὸ ἴσον ἔχειν* (δεῖ καί, ον ἐς τι, το εἰς ονε, χήν).

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

[ΔΕ'—228]

Αγνή, Βάνδα, Δάκρυ Ψυχῆς, Ναυτόπουλο, Νινούλα, Πασχαλιά, Πορθμὲ τοῦ Εὐρίπου, Ρέμβη, Σουζάννα, Τάσο Λούζη, Πάσχα καλό, χαρούμενο κι' εὐτυχισμένο. *'Αγράμπελη—Πειραιωτάκι*

[ΔΕ'—229]

«ΑΘΛΙΟΙ», ἤρθε καὶ ἡ σειρά σας... Βερναδιέρος = Θεοδωρόπουλος, Γαβριᾶς=Κρυσταλίδης, Φαντίνα=Κρυσταλίδη, 'Ιαβέρης=Ραμοκόπης. Τὸ περιμένατε; *Τρελλοπαρέα*

[ΔΕ'—230]

Αγράμπελη, στὴ γιορτή σου, πολύχρονη κι' εὐτυχισμένη.

Βέδας, Νυφούλα τ' Οὐρανοῦ

[ΔΕ'—231]

Ανθρακες ὁ θησαυρός, «Θίασε Σαίξπηρ». 'Η (ΔΕ' — 188) εἶναι λάθος (Διάπλ.) Ψυχρολουσία αἴ; *Λογιώτατε*, σὲ ξέρω, μὲ θυμᾶσαι: *'Αγκάθι*

[ΔΕ'—232]

Ο 'Ολιβιέρος Κρόμβελ κατέρριψε τὸ ρεκὸρ ταχύτητος, διαβὰς εἰς ἕνα λεπτὸ τὰ καταστήματα καλλωπισμοῦ ἐπὶ ἀεροπλάνου φέροντος τὸ ὄνομα «ταμεῖον τῆς «"Αμιλλας»!! *Ριχτχόφεν*

[ΔΕ'—233]

Παιδιά! ὁ 'Ολιβιέρος Κρόμβελ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἤθελε νὰ ξαναεκλεγῇ πρόεδρος, μ' ὅλα ταῦτα αὐτοψηφίσθη!!... *Σίγκφριντ*

[ΔΕ'—234]

Χλόη, 'Αγνή, Πειραιωτάκι, 'Αγράμπελη, Ταξιδιώτη (τί ἔπαθες;) Τρισκατάρατε, ὑποστηρίξατε τὸ (ΔΕ') διαγωνισμὸ τοῦ Πειραιωτάκι. *Χωρὶς Φτερὰ*

[ΔΕ'—235]

Νικήτρια *'Ελλάς*, Χριστὸς ἀνέστη! Πῶς πᾶνε τὰ μαθήματα; *Ναυτοπούλα τῆς "Ανδρου*

[ΔΕ'—236]

Πνεῦμα *'Αντιλογίας*, ποία ἡ διεύθυνσίς σου; *Σπίρτο Μονάχο*

[ΔΕ'—237]

Αγαπητή μας *Τρελλὴ Νεράϊδα*, γιὰ τὴν γιορτή σου, μαζὶ μὲ τὴν ἀγάπη μας σοῦ στέλνουμε κι' ἕνα μπουκέτο θερμὲς εὐχές. *'Ασπασία Περικλέους*

"Αστροι τῆς Αὐγῆς

[ΔΕ'—238]

Ενα γλυκόφωνο ἀηδόνι τ' ἀνθισμένου Μάη ἂς τραγουδήσῃ τὶς πιὸ θερμὲς εὐχές μας στὴ γιορτή σας, ἀγαπημένα μας μέλη: *Χαρὰ τοῦ Σπιτιοῦ, Μαριλένα, Γαβριᾶ,* «ΑΜΙΛΛΑ»

[ΔΕ'—239]

Τζίλ, γιατὶ δὲν ἀπαντᾶς; Νὰ δημοσιεύσω-ἀποκαλύψεις; *Χάρρυ Μπὼρ*

[ΔΕ'—240]

Αττικὸν "Αλας, σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὴ συμβουλή. *Τρελλὴ Κουκλίτσα*

[ΔΕ'—241]

Ακυροῦται διαγωνισμὸς (ΔΕ'— 145). Ζητοῦμε συγγνώμην ἀπὸ ὅσους ἔστειλαν.

Τρελλὴ Κουκλίτσα, Χάρρυ Μπὼρ

[ΔΕ'—242]

Διαβολοκόριτσο, Χά! χά! χά! (τί γκάφα) δὲν εἶμαι ἡ Μ.... Β.... Συμπλήρωσε λοιπὸν τὴν ἀγγελία σου... ἀμέσως γιὰ νὰ βεβαιωθῆς. *Χανουμάκι*

[ΔΕ'—243]

Κοντεσσίνα, Ρόζα Λίγα, Τζίλ, χρόνια πολλά! *'Αελλώ, Μικρὸ "Αμυαλο*

[ΔΕ' 244]

Αδρατε, Κοντεσσίνα, χίλιες εὐχούλες στὸ γιόρτασμά σας. *Ζουζού, Πουπὲ*

[ΔΕ'—245]

ΑΜΙΛΛΑ, μπράβο γιὰ τὴν ἐκκαθάρισιν. Μὴ τὴν ἀφίσῃς ὅμως ἡμιτελῆ. *'Αττικὸν "Αλας, Κοσμοκράτωρ, Αἴσωπος*

[ΔΕ'—246]

Μπερμπαντάκο, μοῦ φαίνεται πώς, γιὰ νὰ νοστιμέψῃς, σοῦ χρειάζεται λίγο... *'Αττικὸν "Αλας*

[ΔΕ'—247]

Ανταλλάσσω Μ. Μυστικὰ μ' ὅλους-ες. Γράψατε: Στεφ. Γαλανόν, Γ. Σουρῆ 3, 'Αθήνας, διά: *'Αρχιμήδην*

Τύποις ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ, Γεωργίου Σταύρου 10, "Αθῆναι